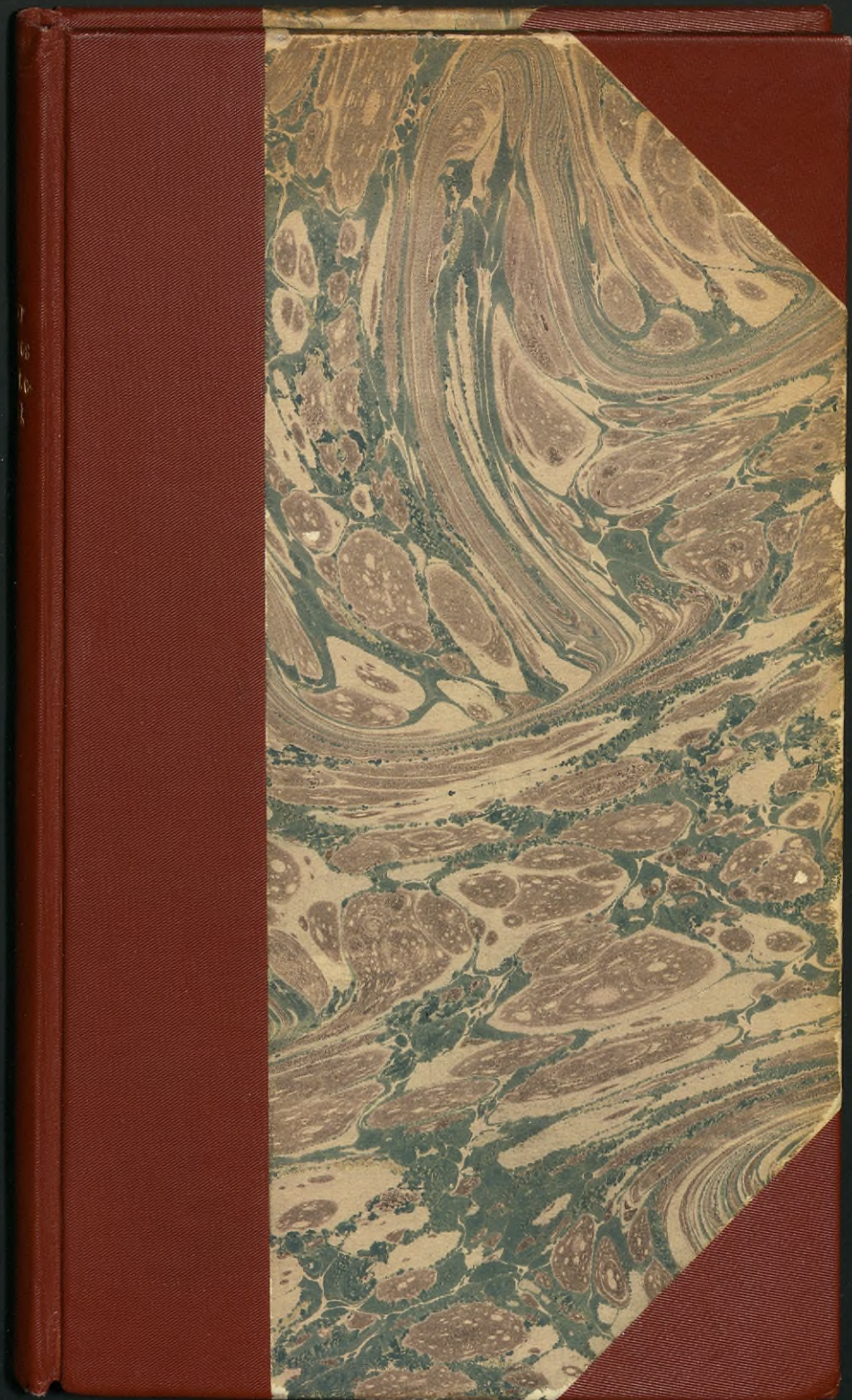

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Centralbiblioteket

Biogr.

Sv.

Brahe, Per,

d. y.

* Sv 1977/164

Per Brahe [d. y.]

SVEA RIKES DROTSET
GREFVE PER BRAHES
TÄNKEBOK,

efter dess i Skoklosters Bibliotek
förvarade originala handskrift,

genom *Hans Exellens En af Rikets Herrar,*
Herr Grefve M. BRAHES föranstaltande,

utgifven

af

D. KRUTMEJER.

STOCKHOLM,
Tryckt hos CARL DELÉN, 1806.

STOCKHOLM
G. ERBE PER BRAHNS
TANKERBOK

eller den i Skapstads biskops
brev uti original handskrift
konstl. och tryckt ut af
Hans Graf M. BRAHNS förvarande

RIKS-DROTSET
GREFVE PER BRAHES
TÄNKEBOK.

Jag blef född år 1602 den 18 Februari på Rydboholm i lilla frustugan. Konung Carl och Drottning Christina voro vittnen, med andra flera herrar och fruar, till mitt dops och christendoms anammelse.

Jag blef i min ungdom mest på Rydboholm af mina föräldrar och enskilda preceptorer uppfostrad i gudsfruktan och andra christliga och löfliga öfningar.

Jag var med vid Norrköpings Herredag hos mina föräldrar, som stod år 1604. Sammaledes i Upsala vid Konung Carls kröning 1607.

I stora högtider och kongliga banqueter var jag i Stockholm alltid tillstädes; blef af Konung Carl och Drottning Christina mycket afhållen; umgicks ofta med de Kongliga barnen, Hertig Carl och Fröken Maria.

Var äfven oftast med min fru moder hos Drottning Catharina på Drottningholm, och en god tid på Strömsholm 1609.

1611 hade jag en lång tid qvartanfeber.

När Juten kom för Vaxholmen i sista Danska fejden, var jag hos min fru mor på Rydboholm, och då med henne reste till Stockholm.

1613 var jag på Rydboholm, och stängdes huset till med redskap till värns, för några 100 man Skottar och annat främmande krigsfolks röfveri skull, hvilka lägrade sig på ängen vid kyrkan. När de förnummo motstånd, försökte de intet, utan brände opp Fröö gård och drefvo motvilja på bönderna.

1616 var jag med min salige herr fader på Vessby gård vid Salaberget om vintern, när Konung Gustaf Adolph hade der allt Riksens Råd tillhopa, och då besåg jag Salaberget först.

Strax efter jul 1617 var jag med min herr fader på Örebro Riksdag: var då en mäktig slät vinter och djupa vägar. Derifrån reste jag med till Dimbo i Vestergötland, så öfver Visingsö, der vi några dagar förtöfvade hos min farbror Grefve Magnus, och sedan igenom Östergötland till Rydboholm igen.

1617 om hösten följde jag och mina bröder med vår herr fader, som följde Konung

Gustaf Adolph till sin kröning ifrån Stockholm i process till Upsala, och besågo der hela krönings-processen. Drogo derifrån till Rydboholm igen, och då strax efter jul begrofs min sal. syster Beata i Ryd kyrka i min sal. farfars graf. Hon blef litet förr i huset vid torget i Stockholm i gula stugan död. Strax derefter vardt jag sjuk af stora messlingen.

1618 samma vinter drog jag med mina föräldrar till Dimbo i Vestergötland, och om våren reste opp igen.

Sedan om sommaren drog med min herr fader till Vessby, hvilken for opp till Dalarna, att afhandla med dem om knekte-nämningen, och jag reste till Dimbo igen, att göra mig färdig till min resa åt Tyskland. Vid den tiden stod sal. Hertig Johans *) begrafning.

År 1618 den 9 October reste jag med min preceptor Mr. Israel Bringius till Tyskland, att der fullfölja mina studier, åt Markaryd, Helsingborg, Helsingör, Köpenhamn, derifrån med en skuta till Rostock, till Wismar, Lybeck, Lüneburg, Brunswig, Cassel, Giessen i Landtgreffvens af Hessen Darmstadt land, der jag vid Academien uppehöll mig i 2 år och 3 månader.

*) Son af Konung Johan III med Gunnila Bjelke.

1619 var jag i Frankfurt vid Mayn och besåg Kejsar Ferdinand II:s kröning; blef ock då strax efter i Giessen till gäst buden af Landtgrafven Ludvik, hos hvilken ock till måltids var Churförsten af Cöln, den mig mycket väl fägnade och bød mig till sig till Bonn i stiftet Cöln, men jag drog icke dit. Var ock några åtskilliga gånger i Frankfurter marknader; D. Mentzerus, Feurbornius och Hunnius hade jag mig mest tillhanda; något i dansande, mera i fäktande, öfvade jag mig, lade mig ock något på hebreiska och fransyska språken.

Onsdagen före Påsk 1621 reste jag från Giessen till Frankfurt, Würzburg i Franken, der jag blef väl tracterad i ett kloster, Nürnberg, der mig skänktes vin af Rådet, och bad jag der en fånge lös; sedan till Augsburg och München i Bäjern. Emellan Augsburg och der red jag villse, kommandes alldeles från sällskapet, en hel natt igenom, med stor farlighet för bönderna i den krigstiden. Derefter till Ulm, Tübingen, Strasburg, hvarest jag blef till gäst buden af Pfalzgrafven Johan Casimir: ifrån Strasburg till Frankrike. Samma år (1621) 8 dagar före Pingestdag, åt Elsas Saverne, Pfalzburg, Salburg, Lingstadt, Nancy i Lothringen, Toul, Chalons, Mouzon, Meaux. Den

elfte dagen kom jag till Paris; sedan till St. Denis och St. Germain, till Fontainebleau och Paris tillbaka igen. Sedan jag der mig uppehållit i 4 veckor i herberget à la Croix de fer, drog jag till Rouen i Normandie, och till Dieppe; derifrån seglade jag öfver till England, kom i land vid Dover, reste till Canterbury, Gravesend, elfven Tames uppföre, till London, der jag mig 8 dagar uppehöll. I Greenwich var jag hos Konung Jacob.

Från London seglade jag till Veer i Zee-land (hvarunder jag i 2 dagar var i en stark storm); sedan till Vliessingen, Middelburg, Dordrecht, Rotterdam, Delft, Haag, Leiden, Amsterdam, till Vestfriesland. På vägen gäfvos vi oss med trenne bojorter. Tvenne föringos i stor storm, och Gud halp mig till inloppen med den tredje; derifrån seglade jag på ett holländskt skepp till Rylösa och kom dit den 13 Augusti och till Rydboholm den 26, 1621, Gud vare lof; och då följde min sal. herr fader mig från Stockholm till Rydboholm, der jag ock fann min fru mor med alla mina syskon, förutan min broder Grefve Nils, hvilken var med Konungen för Riga, och sedan Riga gått öfver, kom med Konungen till Stockholm.

Jag var mest hemma den vintern och sommarn igenom. Om vintern var jag vid Kop-

parberget, och i Upsala vid Drottning Catharinas begrafning, den Konungen höll och sjelf bevistade. Jag gick ock då i sorgstaden.

Min bror Nils reste om sommaren strax efter Konungen till Liffland; vi voro begge på skeppet Stockholm, när Konungen skulle segla af 1622.

Samma år kom Hertig Carls *) lik hem ifrån Narven, och begrofs året efter.

År 1623 den 7 Januari gaf jag mig i Guds namn åter för andra gången på resan utomlands. Min fru mor följde mig till vägs till Valstad; jag tog vägen öfver Tiveden åt Jönköping, till Markaryd, Laholm, Engelholm, Helsingborg, öfver Sundet åt Helsingör, Köpenhamn, Kögen, Nyköping, Giessör; deröfver med en skuta till Rostock. Var i stor fara för is. Till Wismar, Lübeck, Lüneburg, Brunsvig, Cassel; sedan i stor fara för krigsfolks röfveri, der de ock mig i synnerhet uppassade, och hade mig väl skada tillfogat, hvar Gud det icke nådeligen afvändt hade. Till Marburg, Giessen, der jag mig åter vid pass en månad uppehöll; derifrån till vörmarknaden i Frankfurt, der jag mest logerade hos en prest i St. Catharinæ kloster. Sedan Mayn neder åt till Metz, derifrån till Oppen-

*) Carl Filip, Kon. Gustaf Adolfs yngre Broder.

heim, Worms, Manheim, Frankenthal, Speir, i all som största fara genom alla Spanska garnisoner okänd, och kom Gud ske lof väl till Strasburg den 19 April 1623, der jag vistades att studera, och lärde rida och fäkta hos beridaren Reitzhoffwer och fäktmästaren unga Hans Vilhelm, maintenerade ofta gånger ibland mycket folk fäktskolan, och fäktade mot många förenade fäktare intill år 1624 den 19 Maj, då jag reste till Breisach, Basel, Lucern, öfver Lucerner-sjö till Altorff, hvarifrån jag för fara och osäkerhets skull, om morgonen bittida gaf mig till fot och gick med min tjenare Julius och en fransysk soldat i några få dagar öfver St. Gothards berg till Mayland, dädan jag for med vagn till Crema, Brescia, Pesce-
 ra, Verona, Vicenza, Padua, Lucifucina, Venedig, der jag mig ifrån St. Johannis tid up-
 på sida hösten uppehöll och låg i det herber-
 get Lion Bianco; reste så till Lucifucina öfver
 floden Adige, Po, Ferrara, besåg kastellet,
 som Paulus 5 hade uppbyggt, Bologna, der jag
 immatriculerad blef, Florenz, Prattolino, Villa
 imperiale (Poggio), Lucca, Pisa, Livorno, Po-
 gibonzo, Siena, Bono convento, Radigofano,
 Monte Fiascone, Viterbo, Ronciglione, Rom,
 Frescati, Velletri, Sormoneta, Piperno, Ter-
 racina, Fundi, Capua, Neapel (der jag oför-
 modligen hade démélé med en adelsman i A-

quila negra värdshus, men Gud gaf lyckan att han fick många hugg), Puzzuolo, dädan till Neapel tillbaka, Gaëta, Rom, Florentz, Bologna, Ferrara, sedan allt sjöledes till Padua, der jag ock blef immatriculerad, Venedig, hvarifrån jag mig begaf sist i Januari 1625 genom Tyrol åt Tyskland, öfver Golfo Venetiano, till Treviso, Trident, Inspruck, Augsburg: jag låg i värdshuset Drufvan. Derifrån på vägen till Ulm bröt min tjenare Julius sitt ben af, i det att vagnen stjelpte och han satt i slaget: måtte så ligga stilla i Günzburg i Marggrefskapet Burgau. Då lefde gamla Marggrefvinnan, och var jag med hennes Jägmästare några gånger på jagt. Erkehertig Leopold hade administrationen deröfver. Efter 4 veckor drog jag öfver Schwarzwald till Strasburg: var sammaleds i stor fara för det Kejsersliga krigsfolkets skull: blef i Strasburg till den 9 September 1625, att fullfölja mina studier och exercitier.

Begaf mig på hemresan Rhenströmmen utföre till Maintz, till Frankfurt, Hanau, Leipzig, Magdeburg, Lüneburg, Hamburg: blef der öfver jul, låg uti Gyldene arm. Dagen före julafton fäktade jag med en Hollstenare, utanför stadsporten, som vetter åt Harburg, hvilken aftonen tillföre med några flera sina

stallbröder, som tjente i det Mansfeldiska fältet, mig öfverföll i herberget. Jag hade ingén hos mig derinne mer än min dräng, och då bar Hollstenaren opp så många torra hugg han orkade bära. I fäktandet blef jag skadd i venstra foten, dock Gud ske lof utan stor skada, och han blef stungen genom byxorna mellan båda låren: skildes då åt, vet icke om jag honom råkte, efter hans stallbröder hade honom strax ur vägen, och då var Öfv. Calunback min secundant.

1626. Strax efter jul drog jag åt Hollstein, Jutland, och satte mig öfver medelfart Sund åt Fyen, öfver Bält åt Seeland till Köpenhamn, Helsingör, öfver Sundet till Helsingborg, Markaryd, och sedan genom Småland, Östergötland, Södermanland, till Stockholm, der jag mina kära föräldrar och syskon för mig fann. Min broder Grefve Joachim var nyss hemkommen ifrån England; Grefve Nils var i Lifland; min syster Ebba kom strax efter med Drottningen, hvilken följde Konungen norr omkring.

I Upsala om våren mötte jag med min k. herr fader Konungen, då jag tillböd honom min tjenst; följde så Konungen till Stockholm.

Den 12 Maj kom jag till Strengnäs, för att följa opp Drottning Christinas *) lik: i

*) Af Hollstein-Gottorp, moder åt Kon. Gustaf Adolf.

processen ledde jag Drottningens syster, Fröken Agnes.

Den 21 Maj 1626 kom jag i Konungens tjenst och blef Kammarherre.

Den 15 Juni 1626 begaf jag mig med Konungen ifrån Stockholm till Preussen, och hade Konungen 150 segel med 13 regementen till fot och 9 compagnier till häst med sig. Min broder Grefve Joachim var ock med; blef äfven litet tillförene Konungens Kammarherre.

Den 25 kommo vi på reddan vid Pillau; den 27 togs skansen in.

Drog sedan in i landet med några Hans Maj:ts drabanter.

Den 30 tog Konungen in Braunsberg.

Den 1 Juli fick Konungen Frauenburg. Derinne blefvo 500 rödklädde fribönder afklädde. Dagen efter, sedan tacksägelsen skedde i Domkyrkan, och Konungen och vi hvilade, kom elden lös i staden, hvilken brann mest opp, tillika med ett stort förråd, itänd af en utaf fienden.

Den 4 Juli gick Elbingen öfver.

Den 7 Juli Marienburg.

Den 12 Juli Dirschau. Konungen lät slå en brygga öfver Weixeln, och förskansade sitt läger vid staden, der vi lågo i 9 veckor.

Den 8 Augusti drog jag med Fältmarskal-
ken Wrangel till Wormdit, att häfva opp beläg-
ringen. Den 10 Augusti råkade vi fienden om
natten emellan Wormdit och Guttstadt: jag ha-
de förvakten med en tropp Småländska rytta-
re, kom i blå mörkret in uppå fienden, den
der på mig strax en salva gaf, som dock Gud
ske lof gjorde ingen skada, efter mörkret var
på och han sköt öfver; tog ock strax flykten
och skingrades. Andra dagen grep han stånd
i Guttstadt, men våre drefvo honom derut:
jag jagade honom alla hans trossvagnar af med
några få ryttare. Derifrån drogo vi till Dir-
schau igen.

Den 11 September drog jag med Konun-
gen, hvilken med lägret ryckte till . . . *)
der vi logerade.

Den 12 September voro vi med ett stort
parti i en skog, som kallas Bürgerwald, och
omringade oss fienden på alla sidor med hela
sin makt, men Gud gaf lyckan att vi slogo
oss väl igenom.

Den 13 September föll oss fienden åter
an på tvenne orter, och blef afslagen, mistan-
des mycket folk. Min broder Grefve Nils hos
Grefven af Thurn, hvilken nyss ankommit i-
från Lifland med det Tyska krigsfolket, gjor-
de då mycket till saken och höll sig väl.

*) Otydligt i Manuskriptet.

Den 21 September tog Konungen höjden in af fienden, som hade belägrat Mewe, undsatte det och afslog fienden. Då höll min broder Grefve Nils sig manligen med några hundra Tyska musketerare, i det han blef vid en bergskant angripen af största delen af fiendens husarer och hejduckar, hvilka han af-dref, och eröfrade några stycken kornetter och fanor; blef ock derföre till Riddare slagen af Konungen på den Herredag, som hölls om våren 1628 på stora Rikssalen, i alla Ständernas närvaro.

Den 14 October var jag skickad att tala vid Polacken, och möttes några Polackar och jag emellan Dirschau och deras läger.

Den 19 hade jag sammaledes med dem samtal.

I lika måtto den 21.

Den 17 lade Konungen folket i vinterläger.

Den 30 October drog jag med Konungen ifrån Pillau och seglade öfver och landstego vid Öland. Mine bröder Grefve Nils och Grefve Joachim blefvo kvar i Preussen hos deras folk. Jag följde Konungen landvägen ifrån Calmar till Stockholm, hvarest Konungen med stor triumf blef fägnad.

1626 den 8 December vid klockan 8 om aftonen blef den Högborna Fröken Christina född, Sveriges Rikes Arfförstinna och Drottning, i den kammaren som dörren vetter in Konungens förmak, när man genom gången går utur matsalen på högra handen, och då var jag hos Konungen i hans kammare ensam, och alle dörrarne voro tillykta; hade då Konungen en stark skälvesot (tertiana), hvilken han om hösten fick i Preussen. Blef christnad i Slottskyrkan den 17 December. Banqueten stod i matsalen. Konungen fäktade med mig dubbelt i matsalen några dagar, och slog så att skälfran släppte honom.

Den 21 Januari 1627 begyntes Riksdagen i Stockholm. Då blef första gången beviljad utskrifningen innan om Rå och Rör och fredsmilen hos Adeln och Ridderskapet samt boskapsskatten att utgöras, men det skulle icke sedan för exempel indragas. Riddarhusordningen och sessionerne singo då första gången sin fortgång. Blef ock då Konungens dotter, Fröken Christina, af samtliga Ständerna utkorad till Riksens Arffröken.

Några veckor derefter drog jag med Konungen och Drottningen till Kopparberget och Dalarna samt de andra Bergslagera, och sist i menföret kommo tillbaka igen till Stockholm.

Den 4 Maj år 1627 seglade jag andra gången med Konungen till Preussen ifrån Elsnabben.

Den 7 Maj kommo vi till Pillau.

Den 23 Maj grep Konungen de Danzigerskans an, som var på deras Werder lagd gent emot Höfft med båtar och lådjor, att sätta öfver Weixeln om natten, och såsom det grydde, kommo de fleste båtarne på grund, hvar öfver vårt folk fingo mycket hugg. Konungen blef sjelf skuten på högra sidan i buken under harnesket, der han stod och styrde båten. Jag var då hos honom i båten, en hans dräng, lifknekten, en Finsk af Adel, som hette Erland Lindelöf, och 4 drabanter som rodde. Ingen blef i båten skuten mer än Konungen, men 9 skott gingo igenom båten midt emellan Konungen och mig. Jag var obehäpnad, hade allenast en pått *) på hufvudet, hvilken Konungen satte uppå mig, men efter det Konungens hjälm eller pått litet derefter föll i Weixelströmmen, gaf jag Konungen min igen. När Konungen blef råkad, satte han sig neder och släppte styret, hvilket jag tog mycket sorgse och illa tillfreds för den goda Konungen, hvilken befallte sig Gud och sade sig icke mera vilja hafva med verlden att göra, be-

*) Kask, hjälm, stormhatt.

fällte mig strax styra tillbaka igen. Vi voro på ett halft stenkast nära fienden, som löpte ut i vattnet och sköt på oss. Blef så det anslaget om intet. Grefven af Thurn fick ett skott i sin sida. Min broder Nils fick 20 döda och skamferade i sin lådja.

Gud halp nådeligen Konungen till sin helsa igen.

Den 12 Juni ansatte Konungen Braunschweig.

Den 14 Juni råkade vi fienden vid Wormdit, hvilken om natten tog flykten, men Wormdit blef då icke belägradt, utan samma hösten likväl intagit.

Der begynte jag sjukna af en hetsig fläckig brännesjuka, följde likväl till Dirschau med Konungen, der jag alldeles nederlades i ett herberge strax vid torget, och låg så häftigt sjuk i 8 veckor, att ingen väntade mig lif; dock halp mig Gud så nådeligen till hel-san igen.

Medan jag låg sjuk, blef Danziger skans gent emot Höfft intagen den 4 Juli; och allt nederhöggs.

Strax efter vardt ett Kungens i Polen örlogsskepp i brand skutit och uppfördt i vädret af krutkammaren.

Den 17 Juli tog Konungen ifrån Churförsten af Brandenburg 1500 man, som han ville sända till Polacken.

1627 den 3 Juli fäktade vårt rytteri med fiendens hela rytteri, och blef fienden jagad på de nästa höjder vid Dirschau. Våra Tyska ryttare togo i förstone flykten, men de Svenske höllo sig väl, kommo de Tyska åter till stånd, och behöllo så platsen; och rådde alle Öfverstarne då Konungen att gripa fiendens läger an om natten, men Konungen töfvade till morgonen, den 8. Då gick han åstad med allt rytteri och fotfolket, och vid Konungen kom till ett pass strax vid fiendens läger, och våra stycken redan spelade in i fiendens läger, och drefvo ut hans rytteri, blef Konungen, i det han afsåg af en höjd med ett perspectiv, huru fienden sig ställa ville, skuten med ett muskötloed invid halsen, så att lodet kändes under hans skullerblad. Jag höll då strax derhos och hämtade fältskären till honom. Konungen dignade af hästen. Så studsade denna actionen, och Konungen blef förd i en vagn tillbaka igen till Dirschau, der Gud efter någon tid nådeligen halp Konungen till helsan igen, och låg Konungen i ett kloster.

Den 23 Juli 1627 tog Konungen det gyllene Strumpebands Riddare-Orden af Konungens

gens i England Legat Hr Spencer med tillbörlig solennitet, och tvenne salvor ur sitt läger vid Dirschau, slog sedan sjelf några till Riddare, Öfverste Lesle, Rödvin och Musston.

Den 18 drog Konungen ifrån Pillau, och kom den 21 till Kalmar sund. Jag var då mycket opasslig och orkade icke följa Konungen landvägen till Stockholm, utan blef på skeppet Tre Kronor qvar, och ärnade mig derpå till Stockholm, men var i 3 veckor på sjön i storm och oväder, måste ändå tillbaka och draga landvägen, och strax jag steg af skeppet, fick det vind och tredje dagen var i Stockholm. Emedlertid jag var på skeppet, dödde Capitainen, presten och mycket annat folk af heta brännesjukan. Min broder, Gref Nils, reste med Konungen åt Stockholm.

Om vintern 1628 voro Danska Sändebud i Stockholm, att hemligen förnimma hvad Konungen hade i sinnet om det Tyska kriget.

Om våren 1628 hölls i Stockholm Riksdag, som gick mest ut på utskrifning och contribution. Konungen hade då ett utskott tillhopa i Rättegångs-salen, och berådslog om det Tyska kriget. I ändan på Riksdagen blef min broder Gref Nils slagen till Riddare samt Hr

Erik Soop. Begge, min broder först, och sedan E. Soop, framropades af härolden Erik Göranson Tegel; RiksAmiralen Hr Carl Carlsson Gyllenhjelm bar svärdet, emedan Marsken var borta; härpukorna rördes och trumpeterne blåste. Konungen sjelf, Hr Johan Skytte, sist Hr Johan Sparre, hade orationer; för acten Konungen, och efter de andre; de gingo ut om RiddareStåndet. Erik Soop blef slagen till Riddare för det han höll sig väl i drabbandet till häst vid Dirschau, d. 30 Juli 1627.

1628 fjerde dag Påsk höll Konungen min bror Gref Nils's och mitt bröllop på stora Riksalen, der ock vigseln skedde *). Konungen hämtade oss sjelf ur Gref Magni hus vid stora torget. I sal. Kon. Johans mak voro tvenne våra brudsängar. Jag låg om natten i den kammaren, när man går in på venstra handen, och min k. broder i den kammaren åt den gröna gången. Söndagen efter stod vår hemkomma på Lundkrogen vid Jerntorget, och voro Konungen och Drottningen der.

Några dagar derefter seglade jag efter Konungen med något krigsfolk till Preussen, och följde jag Konungen i skären. Sedan reste

*) Grefve Per äktade Christina Catarina Stenbock, dotter af Riksrådet Friherre Gustaf Erikson Stenbock, och Grefve Nils, Fru Anna Margareta Bjelke.

jag tillbaka igen till Stockholm: blef också någon tid derefter på Lindholmen hos mina Svärföräldrar med min kära hustru.

Den 23 Juni seglade jag och min broder Grefve Nils ifrån Stockholm och till Pillau. Han hade då sitt regemente ifrån Upland med sig, och voro vi begge på ett Skotskt skepp. Våra hustrur följde oss till skären, och drogo så tillbaka igen.

Min broder Gref Nils lemnade sitt folk i Pillau, och reste vi begge till Konungen, hvilken låg med sitt läger vid Dirschau. Der fick min broder strax befallning att draga med sitt folk till Stralsund, hvilken stad var belägrad af de Kejslerliga. Der han ock blef till ändan på belägringen andra året emot hösten. På den tiden var der en stark pestilentia, och hade han många skärmytslar med fienden.

Den 27 Juli samma år 1628 gaf Konungen mig Smäländska regementet till häst, hvilket bestod af 8 compagnier och 1000 hästar, och ställde mig sjelf före på fältet, utanför Dirschau.

Samma dag skärmytslade jag med fienden. Lågo då i fält der och sedan vid Kesemark på Danziger-werder, hvarifrån vi sedan

ryckte till Graudenz; och logerade fienden strax emot oss. Jag låg på en sumpig ort, och det regnade hvar dag, att vattnet stod midt opp på sängstolparna. Der blef jag sjuk af brännesjukan. Aftonen tillförene klockan tie, när jag låg i kojan, hörde jag ett underligt gny af fåglar rätt öfver hufvudet. Åtskillige samt min vakt lupo ut att se hvad det skulle vara, men sågo intet, ty det var kollandet mörkt, regnade och blåste. På sistone steg jag opp och gick ut: blef så varse rätt som en hop med små stjernor. När jag såg till, var det fåglar, hafvandes snöhvita vingar och kroppen klar, att man tyckte det var all stjernor: flögo och skreko kämpandes med hvarandra: togo så deras kosa åt Polniska lägret. Voro ock många andra hos mig, som dem sågo. Dädan blef jag förd till Elbingen.

Konungen fick sedan en hop Tyska rytare till sig, som voro RhenGrefvens regemente, Baudishems och några andra compagnier. Då ryckte Polacken ur sitt läger, och Konungen efter; tog dermed in Strasburg: sedan af fel på salt och bröd måste gifva sig tillbaka igen; men våra partier röfvade under Warschau: lade derefter folket i vinterläger och begaf sig till Sverige.

Den 1 October seglade jag med mitt folk hem och landsteg vid Kalmar. Sedan ville

jag med en liten skuta draga sjövägen till Stockholm, men lyckades icke bättre, än en storm kom och förde oss på en liten holme, att skutan gick sönder. Vi suto i dag och natt på holmen. Det var en stark storm med dunder och regn: lugnade sedan af, då vi med små båtar blefvo hämtade i land. Reste så landvägen till Stockholm.

1629 höll jag utskrifning i Tjust på Öland och i Kalmare Län, och strax derefter mönstrade jag mitt regemente, hvilket då var 1100 hästar. Och var min kära hustru med mig på resan.

På samma tid om vintern mot våren, var Konungen till mötes med Konungen i Danmark vid Ulfsbäck, att förbinda sig mot Kejsaren, som då hade Holstein och Jutland inne. Men Danske Konungen hade hvarken håg eller vilja något fruktsamt att göra, utan sökte Congressen till ett spelfäktande och att utlura Konungens sinne. Och blef således intet förrättadt. Konungen i Danmark slöt ock strax derefter fred med Kejsaren.

1629 den 12 Juni begyntes under Konungens frånvaro i Preussen en Riksdag i Stockholm, på hvilken Riksdag jag var LandtMarskalk, och handlades om krigshjelpen och tal-

tes om Tyska kriget. Konungen var då fjerde resan i Preussen.

Jag hade strax derefter skolat med mitt regemente draga till Stralsund, var allaredan kommen till Södermanland, men fick återbud.

Vid samma tid afsomnade min sal. svärfader, Herr Gustaf Stenbock, på Gråmunkeholmen i sin egen gård.

Den siste Aug. föddes min dotter Elsa Beata på Rydboholm.

Samma år slöt Konungen 6 års stillestånd med Polacken: behöll mestadels allt hvad han intagit hade, förutan Dirschau och hvad på andra sidan Weixeln var: fick ock Memel till sin säkerhet: behöll desslikes tullarna vid Pillau, Dantzig, Memel, Libau och Windau. Kom så om samma höst tillbaka igen; och då begyntes en stark pestilentia i Stockholm och deromkring. Tvenne Tyska regementen kommo till Stockholm ifrån Holland med Marskalcken Falkenberg.

1630. Konungen höll sin Jul i Upsala, och var der allt Riksens Råd och rådslog om det Tyska kriget. Då talte Konungen mig till i sin kammare på Slottet, att jag ville resa till Kejsaren med bref. När fullmakten och

instructionen voro färdige, blef resan inställd, af hvad orsak vet jag icke.

Ifrån Upsala reste jag till Torpa med min kära hustru, till min sal. svärfaders begrafning: derifrån till Småland, att bese några af mina ryttare. På vägen fick jag förnimma, att min sal. herr Fader var afsomnad. Han dödde på Rydboholm den 16 Mars 1630.

I Stockholm den 12 Maj voro de förnämsta Ständer tillhopa i Konungens förmak. Då var jag Landtmarskalk, och blef det Tyska kriget beslutet. Jag blef ock på detta möte tagen till Riksens Råd, jag först, sedan Herman Wrangel, Åke Tott och Johan Baner. Dagen före riksdagens slut fick jag en fläckig brännesjuka och fördes till Rydboholm. Herr Johan Pontusson De la Gardie trädde i mitt ställe. Jag låg allt sjuk, medan min salig herr Fader begrofs, hvilket skedde d. 23 Maj i Ryd kyrka; och voro i begrafningen på Rydboholm Konungen, Drottningen, PfaltsGrefven Johan Casimir, PfaltsGrefvinnan, deras dotter Fröken Christina, en ung PfaltsGrefve af Lutrecht, allt Riksens Råd och deras fruar, med mycket annat främmande folk. Det var det sista samqväm, som Konungen var i här i Sverige, och gjorde sig mycket lustig med mina bröder och några andra Öfverstar.

Den 30 Maj 1630 drog Konungen med en anseelig krigsmakt ifrån Stockholm till Pommern. Min broder, Grefve Nils, hade Upländska regementet till fot, och min broder Grefve Joachim, Norrlandska regementet till fot.

Mitt Smålandska regemente till häst seglade af ifrån Kalmar med det Vestgötska; och hade jag min k. hustru med mig.

När Gud hade hulpit mig till helsan, drog jag till Visingsö till min farbroder Grefve Magnus. Jag bröt på hälvägen mycket illa mitt ben, i det hästen föll med mig. Derifrån till Torpa och sedan till Kalmar, der jag tog ett skepp och seglade till Peenemünde i Pommern. Min hustru följde med mig. När jag kom dit, hade Konungen redan drifvit fienden ur Ysedom, Wollin, och hade Stettin inne: der utanföre liggandes med lägret strax vid Odersburg. Min broder Nils commenderade allt krigsfolket och besättningen i Stettin. Grefve Joachim låg med sitt folk i Damm, och höll Odern ren med båtar och lädjor.

Samma tid om hösten blef salig bror Gref Joachim sjuk af hetsig feber i Damm: fördes strax dädan till Stettin, der han, efter några dagars förlopp, den 18 Sept. gudligen afsomnade. Hans lik fördes ur Stettin med stor pro-

cess och beledsagadt af några regementen till en Bojort, der tvenne salvor gåfvos af musköter och stycken. Derifrån och till Sverige voro Grefve Nils och jag med begges våra hustrur liket följaktige till ett Kronans örlogsskepp, som låg vid Peenemünde. Det sattes deruppå och seglade till Vaxholmen; men bror Grefve Nils och jag seglade till Öresund och landstego vid Helsingborg, hvarest Slottsherren Christopher Ulfelt oss med sköna hästar och sadlar hämtade opp på slottet. Dagen efter blef jag illa sjuk af heta brännesjukan, hvaraf äfven största delen af mitt folk låg, och fördes till Markeryd. Sedan Gud nådli-gen hulpit mig till helsan åter, reste jag till Torpa och derpå till Rydboholm, dit jag kom på åkföret.

I Maj 1631 begrofs sal. Grefve Joachim i Ryds kyrka.

Strax derpå stod syster Ebbas bröllop med Herr Axel Baner på Stockholms Slott.

Min sal. dotter Magdalena Hedvig Brahe blef då född på Lindholms gård.

Efter bröllopet, drog bror Gref Nils med sin hustru till Tyskland.

I Augusti reste jag efter till Tyskland

och kom i land vid Wolgast, der jag fann Drottningen för mig. Min syster Margareta låg der sjuk af hetsig feber. Min hustru blef äfven deraf sjuk.

Dit kom ock Herr Bengt Oxenstjerna igenom Holland utur Frankrike, der han varit sändningbud.

Derifrån reste jag och kom till Erfurt till Konungen. Der fann jag mitt regemente för mig, ryckte så med fältet till Würzburg: var hos Konungen, när slottet gick öfver: hade i slottet två gånger så när omkommit, i det jag med våld försvarade Canzliet, efter Konungens befallning. Förmentes der inne vara en stor skatt, hvilket likväl icke så var. Min broder Gref Nils, Lennart Torstenson och Axel Lilie gjorde mest till dess öfvergång.

I Würzburgs stad gaf Konungen mig mitt afsked till Sverige, och att jag ville gå i Rådet samt bisitta HofRätten, och emedan jag disputerade sätet i Rådet, det Grefvarne voro vane att innehafva för mig, nemligen näst Riksens Drotset, och att jag till det ringaste måtte sutit näst de fem höga Riksens Embeten, rådde Konungen mig, att jag skulle tagga säte som jag var inkommen till, efter man ändå såg, att han hade föredragit mig fram-

för Fältmarskalken Wrangel och de två andra Generalerna *), som kommo med mig tillbaka: icke heller stode Hans Maj:t till i sin så fjerran frånvaro för orsaker skull att gifva mig något annat ställe, utan rådde mig till att draga hem och gå i Rådet och HofRätten; ty der min farbror Gref Magnus, som var Drots, något dödligt vidkomme, ville Konungen ingen annan än mig sätta i stället. Så efterkom jag Konungens vilja. Dankade af utur fältet och gaf Herr Fredrik Stenbock befälet öfver regementet ute på fältet vid staden Würzburg. Drog så hem och kom till Göteborg i December 1631.

På Torpa höll min hustru och jag vår Jul, och reste derifrån till Rydboholm.

Den 27 Jan. 1632 gick jag i den Helga Trefaldighets namn första gången i Rådet, i den lilla Canzli-kammaren öfver Räkningekammaren, som vetter åt den gröna gången.

Den 9 Februari 1632 begyntes i Stockholm ett möte, och handlades om krigshjelpen.

I Maj och Juni var jag mäktat illa sjuk i Stockholm. Gud halp mig nådeligen.

*) Åke Tott och Johan Baner.

Den 16 Augusti 1632 höll jag Konungens Råfsteting om en stor utmark emellan Öster- och Vester-Dalarna.

I November 1632 blef ett möte i Stockholm utaf de förnämsta Ständer, blef en allmän utskrifning beviljad; slöts ock, att Herr Gabriel Gustafsson (Oxenstjerna) på Rikens Råds vägnar och Thure Sparre på Ridderskapets, skulle draga till Tyskland att congratulera Konungen öfver de härliga victorier. Blef sedan intet af, Gud bättre, ty Konungen blef i slagningen vid Lützen den 6 Nov. 1632, som var en Tisdag.

Min sal. broder Gref Nils fick sal. Konungens LifRegemente, efter slaget vid Leipzig: gick först öfver Rhenströmmen med några få Compagnier, litet ofvanför Oppenheim. Förrän Konungen hann öfver med succursen, anföll honom en Spanior Don Philippo de Sylva med 1500 Cuirassierer tvenne gånger, hvilken han ridderligen afslog, att många föllo döde i hans pikar, och han fäste der foten, tills Konungen kom öfver med det andra folket. Han halp mycket öfvergången vid Leck, commenderade allt fotfolket i den starka skärmytseln vid Nürnberg, sedan Generalen Herr Johan Baner var skuten. Var ock sedan i slaget vid Lützen, der han förde fotfolket och

Avantgardet af trenne starka regementen, och dref fienden på flykten, aftagandes honom 6 stycken, fullföljde segern, till dess Piccolomini högg honom i sidan med Cuirassiererna. Våra ryttare voro honom intet till undsättning, derföre led han stor skada på sitt folk, och i synnerhet på Konungens eget Lifcompagnie. Blef så skuten i venstra knäet och fördes till Naumburg, der han af ofvanförmälte skott afsomnade den 15 dagen derefter, om en torsdag den 21 November.

Om Konungens död flögo tidningarne hastigt. I förstone kommo tidningar till Stockholm, att slaget var lyckligt afgånget. Andra dagen efter, som var den 8 December 1632, om morgonen klockan half 9, kom bud efter mig, der jag satt i HofRätten, att jag skulle komma neder i den lilla Räkningekammaren. När jag kom in, såg jag alla af Rådet mäktade bedröfvade. Somlige torkade ögonen: somlige vredo händerna. PfaltsGrefven kom emot mig i dörren och veklagade. Jag blef illa till mods, viste intet hvad på färde var, då jag strax med stor sorg förnam, hvad då händt hade. I högsta bedröfvelse och perturbation voro både inländske och utländske, tviflade om välståndet och skattade att allt skulle gå under och öfver. Vi utaf Rådet, som tillstädes

voro, togo ett fullhugsadt råd förrän vi skildes åt, att lefva och dö med hvarandra för fäderneslandets värn, nytta och försvar, och icke allenast här hemma i landet att hålla med all makt och enighet sakerna upprätt, utan ock att fullfölja kriget emot Kejsaren och allt hans anhang, till Högsal. Konungens uppsåt och säker fred. Blef ock jag strax derpå vald och fullmäktig gjord till att draga till Tyskland, att condolera och medbeklaga på Riksens Råds vägnar EnkeDrottningen: sedan ock att öfverlägga med RiksCanzleren om alla saker, och i synnerhet på hvad sätt det Tyska kriget skulle utföras.

Begaf mig så på resan först åt Vestergötland till Sundholmen, och berättade min farbror Gref Magnus den olyckliga händelsen: derifrån till Torpa och så åt Helsingör. Der begaf jag mig på en skuta öfver till Rostock: var då i mäktiga stor storm och lifsnöd. Sedan till Drottningen, som var i Wolgast, der ock Konungens lik stod; hvarifrån till Berlin. Der voro RiksCanzleren och jag några dagar tillhopa hos Churförsten af Brandenburg: lågo på slottet. Efter förrättade ärenden drog jag samma vägen tillbaka: kom så till Stockholm igen genom Guds nådiga tillhjälp, den 3 Mars 1633, då allmänna Riksdagen var be-

gynd. Min sal. broder Nils's lik med hans efterlåtna Enka voro qvar till våren i Anclam i Pommern.

På Riksdagen blef den store Konung Gustafs Dotter, Fröken Christina, utkorad till Sveriges Drottning, och Polska Linien afskuren: såsom ock de fem höga Riksens Embeten bekände för förmyndare, samt deras medcolleger af Riksens Råd i de frånvarandes ställe. Jag gjorde då min Råds-ed. Min sal. broder Grefve Nils var litet före sin död af Högstsal. Konungen ärnad till Riksens Råd. Det blef ihågkommet på Rikssalen. Herredagen ändades den 14 Mars. Konungen tillsade ock min sal. broder Vesterviks Grefskap.

I April 1633 begynte jag att företräda Drottsets ställe intill Jul samma år.

Om våren voro Tatariska sändebud uti Stockholm och hade audience uti den gamla Rådkammaren. De hade tillförene sökt Konungen i Tyskland, men fingo icke tala med honom, ty han stupade, som nämndt är.

I Juli mönstrade jag allt Vestgöta krigsfolket, och i slutet af samma månad höll jag en RiddareSyn emellan Öster- och VesterDalarna.

Den 18 October blef i Rådet resolveradt, att Grefvarna skulle tillhandasändas immediate alla Resolutioner ifrån HofRätterna; ty några voro som disputerade det, hvilket likväl vanligt var i Rådet. Voro då tillstädes Herr Carl Carlson (Gyllenhjelm), Herr Johan Skytte, Pehr Baner, Claes Fleming, Johan Pontusson (De la Gardie), Carl Bonde, Åke Axelson (Tott), Pehr Sparre.

Om sommaren tillförene kom Högsal. Konungens lik till Nyköping ifrån Wolgast, beledsagadt af RiksAmiralen och Erik Ryning. Liket fördes ur sjön med en galeja och sattes in på slottet: och mötte jag med de andra af Riksens Råd.

Strax efter Jul 1634 reste jag till Nyköping, der de andra af Riksens Råd voro församlade. Handlades då, såsom ock något tillförene i Stockholm, om PfaltsGrefvens postulater och angående Stegeborg och dess Län. Hennes Maj:t EnkeDrottningen, PfaltsGrefven, PfaltsGrefvinnan voro i stor disput med Riksens Råd om Regeringssättet och andra prentioner. PfaltsGrefven kom något tillförene ur Räkningekammaren, der han presiderade i nära 2 år. Riksens Råd voro en middag till måltids, och jag med, hos Hennes Maj:t Enke-

EnkeDrottningen. Der voro alla fönsterne till, och ljus på bordet, ingen mansperson inne, utan fruntimret gjorde tjenst. Efter måltiden blef ock en stor dispute; men Riksens Råd gingo allt framgent deras kosa, intet låtandes sig hindra af ett eller annat.

Ryska sändebud voro då i Sverige och condolerade Högsal. Konungens död. De hade audience i Konung Johans mak. Drottningen var mycket ung; höll dock väl sitt majestät och förfärades intet för de grymma Ryssar.

Jag fick der mitt afsked åt Tyskland, att så framt RiksCanzleren något vidkomme, eller för orsaker skull måste resa hem till Sverige, skulle jag i stället blifva Legat och hafva i Tyskland direktionen å Sveriges kronas vägnar, såsom sjelfva fullmakten utvisar i RiksCanzliet; men emedlertid vara RiksCanzleren till hjelp och assistance i RiksConventen.

Reste först derifrån med min fru Moder och hustru till Visingsborg, der min hustru om sommaren födde vår sal. son Abraham Joachim, hvilken om hösten dödde på Dimbo, samt min dotter Magdalena Hedvig på Myra i Nerike. Begge blefvo året efter begrafne

på Visingsö, medan min hustru och jag voro i Preussen.

Reste derifrån, i Herrans namn, den 4 Mars 1634, till Markaryd, Helsingborg, Helsingör. Der tog jag ett fartyg och seglade till Rostock, hvarest jag tionde dagen efter ankom: sedan till Güstrow, Magdeburg, Erfurt, hvarest jag af Magistraten blef förärad, och ankom till Frankfurt den 29 Mars. Der voro alla Tyska Ständerne tillhopa och esomoftast samlade på Römeren, der jag ofta var med RiksCanzleren. Handlades om förbund, inbördes hjälp och contribution Ständerna emellan, att alla dragas skulle till Svenska Directorium; hurulunda Freds-traktaten med Kejsaren skulle fortsättas; om Sveriges kronas satisfaction; om Frankrikes uppsåt och intention, och huruvida det skulle dragas med i kriget. Många af Ständerna sågo icke gerna dess progress, disputerade om man skulle detsamma Philipsburg lefverera. Vidare om Konungens i Danmark interposition, Konungens i England medhjälp samt många andra ärenden. Ständerne höllo fritt prål och brask: många lefde i dagligt sus, bekymrade sig litet om allmänna bästa, voro afundsjuke på Sveriges lycka, missunte Directorium. Churförsten af Saxen blåste under och slog omkull hvad andre upp-

byggde: Churförsten af Brandenburg såg allena på Pommern, Calvinisterne på Konungen i England, Hertig Bernhard af Weimar på sin höghet och att han allena måtte få råda och af ingen dependera: Hertigarne af Brunsvick och Lüneburg hade emulation med Landt-Grefven af Cassel: hvar sökte sitt interesse: Fransyska penningar förförde hög och låg: Frankfurt sådde ogräs: Ridderskapet och städerne trätte om säten: intet förtroende: den ene afundades på den andre: Förstar, Grefvar och Herrar voro som barn, följde hvad deras Doctorer och Jurister dem förepredikade, hvilka i alla Conventer stodo bak ryggen på deras Herrar, talte och svarade såsom för dummar, quantum degeneraverint a pristina virtute? Hvar ville lefva för sig och agera både Konung och General, icke betraktandes, att de alla voro allena membra corporis sub uno capite; hvaraf följde, dum singuli pugnant, universi vincuntur. De förde afvogs köld emot deras Herre, Kejsaren, hvilken de så kallade; ty så länge de kallade honom deras Herre och drogo svärd emot honom, kunde deras krig intet annat heta än rebellion. Ehvad argument man brukade, halp det icke: de ville aldrig förklara Kejsaren fiende, mycket mindre ovärdig Romerska kronan; spelade och lekte med krigsväsendet och statu pu-

blico et privato. RiksCanzleren, såsom Sveriges Legat och Direktor af Evangeliska förbundet ärade de mycket, och gjorde honom så väl som mig mycken vördning; men när RiksCanzleren mente med dem bäst, uttydde de det värst; och i sanning hos dem till rätt-sinnighet och eget bästa gällde hvarken skäl eller råd. Det dröjdes och disputerades, och fåfängt förnöttes tiden, till dess den olyckliga slagtingen vid Nördlingen skedde. Derefter sent omsider blef då en ända och slut gjord på denna Riksdag.

In consilio formato kom jag först den 5 April.

I samma månad stod jag fadder på Drottningens vägnar åt Administrators barn af Heidelberg, der jag var i två nätter. Besökte på återresan LandtGrefve Jöran af Darmstadt der jag väl tracterad blef.

Reste sedan på några dagar till Mains, Swalback och Wissbaden.

Drog den 13 September 1634 till Preussiska tractaten, och blef af regeringen nämnd till Caput legationis. I vägen besökte jag Churförsten af Brandenburg i Berlin, hvilken recommenderade mig sitt interesse.

Derifrån den 27 Oktober till Stettin. Sedan drog jag till Förstarna af Mecklenburg, Schwerin och Güstrow; besökte ock alla besättningar, och derifrån tillbaka igen till Stettin.

Var en söndag Hertigens gäst på slottet.

Den 2 November ryckte med ett anseeligt comitat och vakt ifrån Stettin. Min kära hustru var med, hvilken kom ifrån Visingsborg och mötte mig i Stettin. Resan gick igenom Cassuben, Dantzig förbi och logerade vi om natten i Dantzigerwerder, hvarest Syndicus med en Rådman af Dantzig kom och gratulerade mig å stadens vägnar, med föräring af vin och annat sådant. Kom så den 20 November till Elbingen. Utanföör staden kommo emot mig GeneralGubernatorn Herr Herman Wrangel med de andra Commissarierna. I staden var Borgerskapet med hela besättningen, hvilken bestod af trenne starka Regimenten, ett Svenskt, ett Tyskt, ett Engelskt, i värja, och gäfvo två gånger lösen af stycken kring staden och musköter. Blef lagd i ett hus vid torget, som hette Geltzack. På vägen bekom jag StorCanzlerens i Polen skrifvelse och gratulation, med pådrifvande af tractaten.

Strax derefter skedde per subdelegatos

strider in præliminaribus; och blef genom dem sluten Congressen, så väl ock genom förmedlande af Churförstens af Brandenburg Legater, af hvilka Markgrefve Sigismund var den förnämste.

Sammankomsten mellan de Polska och oss skedde i staden Holland den 14 Januari 1635; och kommo vi tillhopa i Slottskyrkan, gingo in genom hvar sin dörr; vi igenom stora dörren på gafveln, och de igenom en liten dörr på sidan. Vi möttes i dörren eller på golvet i choret, handtogos der, önskandes hvarandra lycka, satte oss sedan vid hvar sitt bord, vi på högra sidan om altaret, de Polska vid venstra sidan och dörren der de inkommo: mediatorerne, Engelska sändebudet och Churförstens vid dörren i choret, gent emot altaret. Churförstens Canzler begynte talet på latin, congratulationem et ad pacem hortatoria, och att vi ville skrida till tractaten, utan att visa våra fullmakter. Polackarne höllo med honom derutinnan; men vi mente sådant icke passa sig, ej heller i bruk vara, väl vetandes, att det som en principal punkt skulle stora på titlarne, blef derom för denna gången allena handladt, och skildes åt med oförrättade ärenden. I kyrkan var öfvermåttan mycket folk och facklor. Hade

när blifvit allarm i det en af våra musketerare sköt af sitt gevär oförvarandes i kyrkan. Polackarne kommo slutligen uppdragandes; men icke som vi. Vi hade med oss öfver 20 vagnar, hvar å 6 hästar, några hundrade slädar, 12 Drabanter hos min vagn, ett compagnie Cuirassierer, ett compagnie idelige Officerare, ett compagnie fotfolk, klädt uti livré (i uniform), sex Trumpetare med härpukor för trumpetarne af hvart compagnie, eljest otaligt mycket främmadt folk. Ur Elbingen drogo vi först det dagades, i en mäkta stark vinter; himmelen var rätt klar, att icke en molnfläck syntes. När vi kommo på sjön Drussen, att solen var uppgången, syntes öfver henne en skön regnbåge med alla sina färger, delte sig i två delar och en spira midt emellan i anseende som silfver, varade nära en half timma; och besåg det hela hopen, hållandes för ett godt tecken, som sedan, Gudi vare lof, hände.

Sedan sändes ömse många sändebud och underhandlare. Ankom ock emedlertid Konungens i Frankrike Legat d'Avaux. Stilleståndet förlängdes. Om sommaren ankom Riksmarsken med en temmelig krigsmakt, logerade och slog läger vid Marienburg. Vi lågo på slottet dersammastädes. I Stumsdorf voro

många congresser. Sedan när alla saker voro mest afhandlade, som till ett långligt stillestånd tjente, begynte Konungens i Frankrike Legat en qvästion och urgerade, att de Catholske, som ännu i Lifland voro, eller komma kunde, skulle i religionen hafva deras fria öfning, hvaraf så när hade tändts en stor eld, i det Legaten icke fick befordra sin vilja; retade Polackarna till ovilja emot oss, likasom vi allena åstundade kriget; hvilket sig sålunda tilldrog, i det vi å begge sidor läto blåsa till häst och rörde härpukorna, begynte Polackarne allarm. Begge parternas pavillons och tjell voro nära tillhopa slagna; redo ock folket ömsom om hvarandra, togo ut svärd och pistoler, huggo och sköto på hvarandra. När vi i vårt tjell blefvo det varse, sökte hvar sin häst. Jag kom strax på min häst, red till våra ryttare, som voro Upländningar, i tvenne troppar, svängde dem och ryckte emot husarerna, som emot oss kommo och hotade att fälla lansarna. Många som voro på sidorna, drogo ut deras sablar. Polackarne stärkte sig; och någre 100 Kossacker och andre frivillige ankommo. När jag kom dem nära i en hålväg, studsade de: jag blef ock stilla hållande med mitt folk. Red sedan allena till Polackarna, och viste dem deras oskäl och hvad af sådan deras öfverdådighet hända kunde: och

att de skulle af oss mötte blifva, på hvad sätt de begärade, pekandes på den tropp jag hade bakefter mig. Fältmarskalken Wrangel kom icke till häst, utan tog en hillebard af en drabant, och stannade hos vårt Lifcompagnie till fot. Sedan jag tilltalat dem, som i den tractaten alltid förde ordet, blefvo de stilla. Deras Commissarier, som så när af våra musköterare hade blifvit ihjelskjutne, hulpo ock till att tysta krigsfolket. Blef så Gud ske lof ett ondt ämne förhindradt. Tidningar om Parlamentet kommo strax till lägret vid Marienburg, och föregafs, att jag var ihjelslagen och Fältmarskalken fången, så att Fältherren ryckte ut på fältet med allt krigsfolket.

Såsom Fransyske Legaten var orsak till denna tvist, bekymrade han sig ock att bilägga den, på det han måtte komma oss tillhoppa igen; ty honom var mycket angeläget att förlika oss, för den fördels eller skadas skull, som hans herre deraf taga kunde i det Tyska kriget.

Dagen före slutet, voro begge Fältherrarne och alla Commissarier tillhoppa i en stor pavillon: möttes med stor prakt i all värdighet.

Den 2 September 1635 efter 26 Congresser, slöto vi i Stumsdorf 25 års stillesånd,

och genom Guds den Högstes nåd skildes med ömse lyckönskningar.

Söndagen efter skedde på alla ställen så väl hos oss, som fienden, tacksägelse med fröjdeskott af skeppsflottan, fästningarna, lägren och städerna, så att det nästan skedde på en gång, att det vida hördes.

I närvarande tractat var jag ock General-Gouverneur öfver Preussen.

Efter den nåden och lyckan Gud mig gaf, reste jag hem på ett örlogsskepp benämndt Svarta hunden.

Kom hem till Riksdagen, som hölls i Stockholm i October månad. Der blef stilleståndet bekräftadt, hvilket ock strax efter skedde på Polska Riksdagen, och af begge Rikenas Ständer med stor fröjd emottaget.

Medan jag var i Tyskland och Preussen 1634 och 35, blef Konung Gustaf den Store begrafven, och våren förut i Nyköping Herr Gabriel Gustafsson (Oxenstjerna) tagen till Drotset, Herr Gabriel Bengtsson (Oxenstjerna) till RiksSkattmästare.

Om Sommaren 1636 kom RiksCanzleren hem till Sverige. Var ock då äfven i Stock-

holm en Riksdag, men bönderne voro icke tillstädes.

Strax efter höll jag en Riddaresyn emellan Skedvi och Viken, och om vintern derpå en utskrifning i Jönköpings och Kronobergs Län.

Ifrån det jag kom ur Preussen och till dess jag drog åt Finland, reste jag några gånger till Visingsborg, Göteborg och Vestergötland med min k. hustru. När jag var i Stockholm, gick jag icke mera i något Collegium, utan allenast i Rådkammaren, och consulte-
rade med de andra af Rådet. Då föllo stundom tvister in, och handlades om många saker. Hennes Maj:ts EnkeDrottningen var esom-
oftast i strid med Regeringen; och blef i Rådet beslutadt, såsom ock i verket ställdt, att vår utkårade Drottning och Fröken skulle ant-
vardas PfaltsGrefvinnans skötsel, och att Enke-
Drottningen skulle blifva vid sin morgongåfva.

Emellan 1 och 2 Januari 1636 blef min son Fredrik född på Visingsborg, och dödde i Juli 1637 på Dimbo. Blef strax derefter be-
grafven på Visingsborg.

Drog sedan i Guds namn till Finland och hade min k. hustru med mig. Seglade på ett örlogsskepp, som hette Jungfrun: var nå-

gra gånger i sjön, men måste för storm och oväder vända om: kom likväl Gud ske lof till Åbo slott den 21 November 1637, och blef GeneralGouverneur öfver Stor-Förstendömet Finland, Åland och begge Carelerna.

Om vintern och efter Jul reste jag i min k. hustrus sällskap omkring hela Finland, till Kexholm, Nyslott och Viborg, mönstrade krigsfolket, besåg landets läge, och stadgade hvad jag trodde detsamma vara nyttigt. Blef i alla städer och orter väl mottagen af adel, borgare, bönder och krigsfolket; fann för mig mycken oreda i alla saker och botade hvad jag kunde. Om våren 1638 reste jag sjösidan genom Nyland tillbaka igen och ifrån Eknäs sjövägen till Åbo. På denna resan var jag ock i Nöteborg och Nyenskans. Affärdade detta år några tusen man till Tyskland, och något krigsfolk till Lifland. I Juli och Augusti besåg jag sjösidan från Åbo till Björneborg, samt landets och strömmarnas belägenheter.

1639 reste jag strax efter Jul och mönstrade krigsfolket samt beställde om landsens saker kring hela Finland och Carelen: var äfven i Kexholm. Min k. hustru följde med.

Om sommaren reste jag åter ifrån Åbo sjövägen till Helsingfors, mönstrade och af-

färdade till Tyskland 1500 man. Derifrån sände jag min hustru tillbaka till Åbo: jag reste till Tavastehus, Nyslott: derifrån sjövägen genom hela Kexholms Län, alla sjöar och farliga strömmar uppföre och utföre, Libelitz, Pagast, Pielisjerfvi, var i Liexa och drog strömmen uppföre inemot Lendela i Ryssland, der jag fann tvenne Eremiter (Ryssar), sedan till Cajana, öfver Uleå-träsk och åter med båt utföre till Uleå. Derifrån genom Österbotten samt sjövägen och landvägen öfver Kyro skog till Åbo igen. Blef i alla städer och på landet väl emottagen. Om denna resa och landets belägenhet hafver jag till Regeringen ingifvit en skriftlig berättelse, hvilken ligger i Canzliet. Det var att mera betrakta, än någon kan tro, ty ingen synnerlig man har gjort denna resa om sommaren. Jag sände en till Hvita hafvet, som med fara igenomkom och besåg både landet och hafsstranden samt Ryssarnas saltsjuderier i Kemi-kowda och Candalax. Det Finska tungomålet öfvas på tie mil när Hvita hafvet, men många Finnar finnas intill Archangel och längre till Nova Zemlia och Samojuden; hvadan alla Lappar och Finnar draga deras ursprung.

Om hösten i September reste jag och min hustru med båt till Åland, och var några da-

gar på Castelholm, beställandes om landets saker. Sköt då två elgar. Reste strax till Åbo tillbaka.

Om vintern strax efter Jul för landets angelägenheter skull, reste jag hela Finland igenom, och drog med min k. hustru till Narven och besökte min svåger Herr Bengt Oxenstjerna och min syster. Ryssarne kommo emot mig med deras Rytteri och blef undfånget i Narven på bästa sätt, der vi några dagar voro tillhopa. Var ock i Coporea, Jama, dit min svåger följde mig. Derifrån till Nyenskans, till Kexholm, Nyslott uppföre åt Kuopio och Indensalmi socken; sedan genom Rautalambi, Rovesi neder åt Åbo igen, dit jag den 1 April ankom.

Om våren reste jag åter med båt till Helsingfors, hvarest jag en god del folk mönstrade och affärdade till Lifland, derifrån med båt åter till Åbo, der jag min kära hustru för mig fann.

Mina förrättningar i Finland, näst Landsregeringen och Kammarsakerna, bestodo i följande:

Inrättade jag Academien i Åbo, hvilket skedde med behörig process.

Lät jag Gymnasium i Viborg inrättas af H. Erik Gyllenstjerna.

Blefvo alla Cathedral-skolor dels förnyade, dels inrättade.

Funderade jag i Tavastehus, vid Nyslott, Kexholm goda barnskolor.

Delte jag alla stora socknar och lät bygga flera sockenkyrkor.

Funderade jag nya staden i Helsingfors, bragte Åbo och Viborg i bättre villkor, och så mycket det stod till att göra, i bättre politie; anlade den lilla jordvallen och stengården kring Åbo stad; gjorde anordning till slottens upprättande, förnyade opp hela Åbo slott, och lät lägga derpå helt nytt tak.

Bragte krigsfolket uti riktighet.

Begynte först i Savolax att skrifva gårdtals, då 6 gårdar skulle utgöra en knekt.

Ställde lilla tullen i god ordning.

Sedan jag allt detta efter bästa förstånd gjort hade, för hvilket Gud vare ärad och lofvad, beredde jag mig till resan åt Stockholm. Stundom anfäktades jag af någon sjukdom, men Gud gaf nåden, att jag ingen gång,

så länge jag i Finland var, sänglades. Jag var med landet, och landet med mig, väl tillfreds.

Före min afresa reste jag sjövägen till Eurominne och hämtade min syster Christina samt hennes mans sal. Fältmarskalken Totts lik till Åbo.

Derifrån reste jag den 7 Augusti 1640, och efter några dagars förlopp kom jag till Rydboholm, hvarifrån jag strax begaf mig till Stockholm.

Min hemkomst fägnade Hennes Kongl. Maj:t mycket väl.

Regeringen och Riksens Råd hade ärnat, och var det i Rådet nästan beslutadt, att sända mig till Tyskland, för att emottaga Pommerska Gouvernementet och blifva Legat vid Fredstractaten; men sedan jag blef Drotset, vardt resan om intet.

Drog så till Vestergötland, Göteborg och besåg mina gårdar. Var Julen öfver med min hustru och fru mor på Visingsborg.

Under min bortovaro dödde RiksDrotset Herr Gabriel Gustafsson.

Reste i Januari opp till Stockholm igen. Om vintern blef en Riksdag, vid hvilken hand-
lades

lades om krigshjelpen och andra landsordningar. Kommo med detsamma bref till Riksens Råd och Ständerna ifrån Tyska Ständerna, höfligen skrifna, angående slut på det Tyska kriget och bevekelse till fred. Riksens Råd allena svarade derpå, uttydde orsaken till kriget och dröjsmålet vara endast hos Kejsaren och vederparten, gäfvo deras beredvillighet tillkänna, att fredstractaten måtte ju förr ju hellre begynnas.

Sedan sal. Drotset var begrafven på Törresjö i Mars, började talas om en ny Drotset, och tillskrefs alla af Rådet, att de ville sända in deras skrifteliga vota; hvarpå allas vota blefvo skrifteliga och i en ask förseglade till den 14 Aprill 1641. Blef äfven aftaladt, att om lika många vota eller röster föllo på tvenne, skulle Hennes Maj:ts Drottningen göra utslaget. Bröts så asken opp af RiksCanzleren och noterades af Riks-Skattmästaren och Per Baner, då Skattmästaren och jag fingo lika många röster hvar. Blef så på nytt för synnerlig orsak skull samtyckt, att Drottningen skulle genom lottagande sjelf kesa Drotset; hvaruppå Fältherren, RiksAmiralen, Skattmästaren, Canzleren, Hr Johan Skytte och Riks-Marskalken Herr Axel Baner gingo opp till

Drottningen och berättade allt. Drottningen hade redan i sin kammare kastat lotten och råkat på mig; hvilket Hennes Maj:t sade, och ville hafva min person dertill. Men Hennes Maj:t nödgades på enträgen begäran andra resan taga lotten utur Herr Axel Baners mössa, hvilken han framhöll i allas deras närvaro, då Hennes Maj:t åter uttog sedeln, på hvilken mitt namn stod. Således slutade Hennes Maj:t, att jag skulle blifva RiksDrots, hvarpå desse Herrar gingo neder till oss, som qvarblifvit i Rådskammaren, då Canzleren förde ordet på allas vägnar och önskade mig lycka. Jag svarade hvad mig anstod. Blef så samma dag Drots och intog mitt ställe vid utgången. En stor myckenhet folk var utanföre församladt, i trapporna och på slottsborggården. Såsom Gud synnerligen ville mig till detta embete; alltså varder den samme gode Gud mig visserligen sin helige Andes nåd och kraftiga medverkan mildeligen förlänandes, detta kall att utföra, sitt heliga namn till pris och ära, Hans församling till förkofring, min Drottning och mitt Fädernesland till tjenst och välfärd, mig till hugnad, det höre Gud för Christi skull!

Fick många congratulationer så af höga som låga, både inom och utomlands.

Sedan deputerades Herr Johan Oxenstjer-

na till Legat vid tractaten i Tyskland, jemte Herr Ture Bjelke och HofCanzleren Salvius.

Om sommaren blef jag sjuk af annan dags skälfvan, men Gud halp mig snart till helsan.

Vid den tiden blefvo många viktiga saker i Rådet tracterade.

Reste neder till mitt Grefveskap, drog opp till Julen, och var helgen öfver på Lindholmen med min k. hustru hos min svärmoder.

I Februari 1642 blef i Stockholm en allmän riksdag, på hvilken handlades om krigshjelp och andra landsordningar. Jag var då något sjuklig: stundom låg och stundom gick uppe: gjorde då för Drottningen och Ständerna min förmyndare-ed på Rikssalen: höll äfven ett tal så till Hennes Maj:t som till Ständerna. Herr Ture Bjelke, Herr Lars Sparre och Lars Kagge aflade strax efter deras Rådsed. Herr Bengt Oxenstjerna och Hr Lennart Torstenson, som ock nyligen blifvit intagne i Rådet, voro utomlands.

Sommaren derefter blefvo många och viktiga saker tracterade. Ett Portugisiskt sändebud ankom ock till Stockholm, medan Jost Hansson blef derstädes rättad. Stod ock den sednare Leipziger slagningen.

Om hösten uppbrann en stor del af slot-
tets tre torn och det sköna tornet öfver Kon-
ung Johans capell, gent emot strömmen, i det
Hennes Maj:t och vi alle voro lustige på mat-
salen. Marggrefvens bröllopp, som skulle stå
andra dagen efter, måste nu några dagar upp-
skjutas. Drottningen gick neder i mitt hus,
dit alla saker ur slottet flyttades undan elden.

Jag höll min Jul på Rydboholm, och re-
ste strax derefter till Visingsborg: drog sedan
till Stockholm Tiveden oppföre.

1643 om våren begynte Konungen i Dan-
nemark att i Sundet taga tull och accis af al-
lahanda drycker utaf de Svenska skeppen,
emot fredsfördraget, afskeder och urminnes
Svensk rättighet. Skonte icke Hennes Kongl.
Maj:ts eget förskrifna och uppköpta vin. Gjor-
de icke allenast det, utan slog också många
våra köpmansskepp vid vallen. Somlige con-
fiscerades lika som certificationerne voro fal-
ska, och godset undandöljdes. Dessutom dis-
puterades all munition att gå igenom Sundet.
När Dansken tog tull, tog han dubbelt af de
Svenska, gjorde sig till en domare öfver de
Svenska saker, tog och gaf igen hvad han
ville: dem han lät passera, höll han länge up-
pe, besatte deras skepp, lät lasta ut och in,
förderfvade mycket, löste ock till sig hvad

han behagade emot deras vilja, gaf icke penningar, utan elakt salt igen. Efter fredsfördragens lydelse, skref vårt RiksRåd det Danska Rådet till, förmanandes dem att med sådant afstå; skref andra gången, sände en adelsman med brefvet till Köpenhamn, men han blef icke tillåten till audience, utan vår Resident måste öfverlefverera det. Uti brefvet beviste vi deras oskäl, förhållandes det vara emot fördragen och gammal sedvana, emot vänskap; att vi intet sådant längre kunde lida, och ville vara undskyllade, om något ondt deraf hände. De Danske skrefvo hårdt tillbaka, påståendes deras rätt vara hvad de gjorde. När man nu såg, att de allt framgent dermed fortgingo, hvaraf hela handelns ruin och undergång var att förmoda; ty all handel tog på att studsa; ingen tordes segla; många köpmän miste i Sundet, somlige halfva, somlige hela deras förmåga, så att hela skadan lopp opp till några tunnor guld; och man tillika kunde märka, att han ville oss i håret, emedan han lät föra en hop främmadt krigsfolk in i Skåne, ville all vår lycka förhindra samt att honom måtte stå fritt göra oss hvad tort han ville under mediatoris namn; så begynte Regeringen och Riksens Råd i Drottningens närvaro berådslå, huru denna saken var att förekomma. Efter många dagars rådslag och nå-

gra veckors betänkande, blef äntligen godt-funnit, att man skulle hellre falla de Danska an, än afbida deras infall. Skrefs så Lennart Torstenson till, att han med den Svenska krigshären skulle söka att draga sig neder åt landet utur Mähren, och så oförmärkt han kunde, gå genast in i Hölstein och Jutland.

En Riksdag påböds strax, hvilken hölls i October och ändades sist i November. Ständerne beviljade utskrifning och en råghjelp, elter förra årets vis, tie krono- och skattegårdar om en knekt, 2 daler godt mynt boskapsskatt och en spann torkad råg på gården: frälse hälften mindre i allt. Detta sättet att skriva begyntes förra året, när ock 2 daler på gården och 1 daler af frälse-skjutspenningar beviljades att i verket sätta, när Regeringen behagade och för godt fans, på det all gästning och skjutsning kunde afskaffas. Af Ständerna samlade Regeringen ett Utskott, hvilket tillhopa var i fyrkanten i Hennes Maj:ts närvaro. Det gillade hvad Riksens Råd göra ville. Blef så kriget helt och hållet beslutadt, hvartill då gjordes såsom ock tillförene blifvit gjorda alla anstalter.

Till Julhelgen reste jag med min k. hustru till Visingsborg. Julafton kom Herr Lars Kagge med en Köpman, som kommit ifrån

Köpenhamn på post till Visingsborg, och berättade, att hastiga tidningar kommit till Köpenhamn och till Konungen på Fredriksborg, att vårt folk med hela krigsmakten var infallet i Holstein, och hade allaredan bemäktigat sig några orter, och huru de Danske voro bekajade. Strax skref jag med samma post och berättade Riksens Råd. Emedlertid skickade jag tillika med Kaggen der nedre alla saker till krig och bådade opp krigsfolket; fullföljde äfven utskrifningen och mönstringen. Strax derpå fick jag bref ifrån Drottningen att förfoga mig till Småland, bevista mönstringen och tala med allmogen. Ehuru jag var mycket opasslig, begaf jag mig likväl till Småland, förrättade mönstringen så till häst som fot öfver hela landet: hade allestädes samtal med allmogen i städerna och på landet, hvilka alle villige voro. Kom sedan till Visingsborg igen och drog derifrån till Skara, mönstrade Östgöta, Smålands och Vestgöta Frälseryttare och rusttjenst, öfver hvilka Herr Fredrik Stenbock hade befälet.

Herr Gustaf Horn och Herr Lars Kagge ryckte emedlertid med krigsfolket ifrån Jönköping in uti Skåne, utgörande vid pass sju tusen till fot och tretusen till häst, jemte ett ansenligt artillerie. Litet tillförene sändes Vice

Fiscalen Lindegren för härold med uppsägelse-brefvet till Konungen i Dannemark, men han kom icke längre än till Helsingör, och måste så resa tillbaka igen: slapp icke till Konungen. Jag skref ock inunder brefvet.

Derefter begaf jag mig tillbaka till Stockholm.

På vägen fick jag veta, att våra tagit in Helsingborg.

1644. Sedan jag kommit till Stockholm, anlände tidningar, att Landskrona var intaget.

Några veckor derefter gick Laholm öfver.

Om våren och i Maj rustades Skeppsflottan till med all makt.

Henrik Fleming hade eröfrat Jemtland; men om våren togo de Norrske det tillbaka, då Jemtländningarne hulpo dem emot deras ed.

Hr Clas Fleming seglade först i Juni ut med skeppsflottan, bestående af vid pass 38 goda örlogsskepp och 2 brännare samt några och 60 lådor. Åke Hansson Ullsparre och Clas Bjelkenstjerna voro Amiraler. Drottningen reste till Dalarön och såg der flottan afsegla. Då syntes många vådersolar på himmeln.

Om våren samma år seglade Konungen i Dannemark till Norrige med några örlogsskepp,

och försökte att försänka djupet vid Kerjeberget för Göteborg. Emedlertid kom den Svenska hyrda flottan af 28 små örlogsskepp i sjön och seglade först in i elfven under Glückstadt i Holstein. När de sågo sig der icke kunna ligga säkra och förnummo fienden vara gången ilfrån Norrige med sina skepp ut i sjön, seglade de derifrån, och mötte Danska flottan, på hvilken Konungen sjelf var, under Ripen, hvarest några få af våra skepp under Amiralen Marten Tysson slogos med en stor hop Danska, och kommo oskadde derifrån.

En tid efter seglade Konungen i Danne-mark in i Sundet, gjorde hela sin stora flotta färdig och seglade ut i sjön: kom med vår flotta till slag emellan Femern och Öland. De slogos en hel dag, men de Danska skeppen måste vika. Våra kunde icke i mörkret följa dem, och när dagen angick, sågo de ingen. Våra miste icke mycket folk; men de Danske led o en stor skada på deras folk, och blef deras RiksAmiral ihjelskuten. Våra togo in Femern. Skeppsflottan lade sig under Christianspreis, som våra hade intagit och besatt: låg der i trängsel och arresterad några veckor af motväder.

Då Kejsarens krigsmakt under Gallas kom in i Holstein, satte Konungen i Dannemark

1500 man i land, att förskansa sig och derifrån beskjuta våra skepp; men gjorde ingen vidare skada, än att ett cartaulod råkade i Amiralen Clas Flemings skepp, gick in bak på skeppet, drabbade honom och slog låret af upp vid roen, och begge benen af hans dräng, i det han tvättade sig och den andre höll vattnet. Dödde två timmar derefter. Detta skedde den 26 Juli 1644.

Amiralen antvordade i sitt yttersta GeneralMajor (Carl Gustaf) Wrangel sitt skepp och sin flotta, hvilken strax fick vind. Wrangel seglade då med de begge andre Amiralerne förbi den Danska skeppsflottan, som icke hade lust till att fäkta, utan höll sig inunder sitt eget land i egen fördel. Vår flotta kom så Gudskelof oskadd till Dalarön den 6 Augusti.

De 1500 Danska och Tyska knektar, som Konungen i Dannemark satte i land, undfingo sin lön, i det Fältmarskalken Torstensson nederhögg 1000 och fångade 500; hvarjemte några stora stycken eröfrades.

De Norrske samlade på Hisingen en god del folk, hade ock några skepp och båtar, förhindrade seglatsen från Göteborg: föllo ofta med båtar öfver elfven vid Bohus, plundrade Leriö och brände opp gamla Lösa samt

gjorde landet osäkert. Utur Halland gjorde de Danske infall i Vestergötland.

Sådant fiendens anfall utur Norrige och Halland att alvärja, drog jag i Juli 1644 ifrån Stockholm och samlade några hundrade knektar, som Bergslagerne sammansköto i Örebro; dit äfven kommo några Södermanlands knektar med 300 Uppländska ryttare, ett par stycken och någon munition. Skyndade mig sedan derifrån och drog ihop något fotfolk i Vestergötland: reste först öfver Tiveden åt Sköfde, Gökum, Alingsås: kom till Göteborg den siste Juli, och strax den 1 Augusti sände General-Majoren Herr Lars Kagge med 1300 man till fot och 400 hästar öfver på Hisingen: gick öfver vid Elfsborgs slott. Jag tog några båtar och lådjour, besatte dem med knektar och några små stycken; lät dem så sakteligen gå elfven uppföre; följde sjelf med 120 musköterare stranden uppföre, så att båtarne och jag ryckte lika fort; töfvade en stund under Gullberg, till dess Kaggen kom med allt folket ryckandes och voro jemte hvarannan; men han höll höjden på Hisingen; ryckte sedan fort både sjelf och med båtarne, hvaraf fienden fattade räddhåga i begge sina skansar: den ena lagd gent emot Spetalen och den andra mot Leriö. När jag såg, att han var tve-

hogse, antingen att försvara eller förlåta samma skansar, lät jag mina lådjor och båtar i en hast gå på skansen, hvilken fienden strax förlöpte, släpandes med oxar sina stycken fort. Knektarne satte i land och lupo efter styckena. Emedlertid mötte unga Wrangel med sina ryttare, kringhvärfde fienden, som lopp ur skansen samt med styckena, högg dem alla neder, då knektarne från lådjorna togo styckena och förde dem till Göteborg.

Sedan gick jag gent emot Bohus till Skårandal, tänkandes Herr Lars Kagge hade fallit på andra sidan (den skansen mot Leriö förlopp ock fienden); men af oviss kunskap och orätt berättelse af en fången bårdskärare, hade Herr Lars Kagge dragit sig tillbaka öfver Göteborg igen. Blef så den dagen intet mera uträttadt; men samma dag om morgonen klockan 7 ankom till Elfsborg den Holländska flottan, som af Louis de Guerre var värfvad. Två timmar tillföre ryckte den Danska undan, som till sjös hade bloquerat Göteborg.

Den 6 Augusti sände jag Gubernatorn Nils Assersson, efter Herr Lars Kagge blef sjuk, med samma folk öfver på Hisingen, att söka fienden att uppklappa. När han kom öfver gent emot Leriö, drog fienden sig under Bohus, der vä-

ra och han två timmar eller tre skarpt på hvarandra sköto. Fienden, hvilken var 1600 man stark, ville icke ut på fältet: våra kommo icke heller till honom för slottets skull och den höga backen. Våra blefvo hållande strax derifrån i fältet om natten, dit jag ryckte och logerade dem. Om samma natt förlät fienden Hisingen och satte öfver på andra sidan om slottet. Ryckte vi så den 7 Augusti tillbaka igen.

Dagarne efter handlade jag med Holländska Amiralen Tysson och det Tyska fotfolket, dragandes ut till flottan, hvarest jag hade alla Capitainerna tillhopa på Amiralens skepp och styrkte dem att draga igenom Öresund och i Östersjön, att söka till att conjungera sig med Kronans flotta; hvilket de också lyckligen förrättade inom några få dagar derefter, och hvarken Konungens i Dannemark flotta, Kronoborg eller prämarne kunde förhindra. Flottan bestod af tjuge skepp; hvaruppå sedan den härliga victoria hände.

Efter Kaggen var mycket sjuk och kunde efter min bortresa intet arbete utstå; ty sände jag Herr Fredrik Stenbock med 900 man till fot och 300 hästar in i Halland, och lade 500 man till fots och några ryttare elfven gent emot Bohus uppföre, emot de Norr-

ska. Lät ock sammastädes anlägga några skansar. När jag nu sålunda genom Guds nåd sakerna der nedre förrättat hade, reste jag till Visingsborg, der jag förtöfvade några dagar. Drog sedan på min bojort till Askersund och så fort landsvägen till Stockholm.

I September lupo de stora capitalskeppen med största delen af flottan till Stockholm och lades i vinterläger.

Men GeneralMajoren Carl Gustaf Wrangel blef med 12 goda örlogsskepp och tvenne brännare sänd till Kalmar sund, för att taga den Holländska flottan, som der låg, jemte Kronans, under sin befallning och sedan segla till Wismar och der taga trenne Kronans skepp till sig, derefter först söka fienden i sjön och sedan sätta ett Amiralsskepp vid Tyska sjösidan. När han kommit in i Belt, skulle han låta den Holländska flottan gå igenom och till Holland, för att lätta Kronans omkostnad. Seglade så ut sist i September.

Den 22 September begrofs sal. Herr Clas Fleming i Wermdö Kyrka, och stod begrafningen på Nornäs, dit jag följde Drottningen.

Den 8 October begyntes Riksdagen i Stockholm, och förehölls Ständerna hvad i fjol utlofvadt var, att Drottningen nu borde

efter Riksens beslut tråda till Regementet; sammaledes ock Rikets tillstånd och hjälpen till kriget.

Den 10 var allt Riksens Råd på Riddarhuset, och handlades om krigshjelp och adelns privilegier.

Den 11 gingo tvenne af Riksens Råd med några af Riddarhuset af hvarje class och tedde Hennes Maj:t deras privilegier, begärandes confirmation: lofvade ock sig vilja cedera till Hennes Maj:t och Kronan deras stora tullfrihet; så framt Drottningen ville deremot cassa den halfva stora gården, byggnings- och saltpettershjelpen, med andra små ovissa persedlar och körslor, som nu en tid gått till Kronan utaf de bönder, som ligga med deras gårdar undan fredsmilen.

Drottningen svarade sjelf bevekligt och väl, förklarandes sig mycket gunstigt och nådigt emot Ridderskapet.

Allmogen lade ock sina besvär in: ibland annat, att de köpta godsen måtte läggas till Kronan igen, undantagande hvad Riksens Råd innehade.

1644 den 13 October hade Hennes Maj:ts egen med den värfvade Holländska flottan en härlig seger mot de Danska under Låland.

Tie goda örlogsskepp blefvo tagna, tvenne uppbrända, tre jagade på stranden: Deras RiksAmiral blef ihjelskuten: sammaledes Vice Amiralen Ulfeldt: tvenne andra Under - Amiraler med en Major och öfver tusen båtsmän fångade. Deremot blef af våra allenast ett litet Holländskt skepp i sank skudet. Fjenden bragte icke mera än tvenne små skepp derifrån. Gud vare evinnerligen tack och ära och nådeligen vidare förläne lycka.

Den 27 October fördes de två Danska skeppen Patientia och Oldenburg med process på reddan för slottet i Stockholm. De Svenska flaggor suto öfverst och den Danska neder. Kringsköts Svensk lösen ur 3 kronor.

Begynnelsen af Hennes Kongl. Maj:ts Regemente.

1642 den 9 Januari var allt Riksens Råd tillhopa i Drottningens studerkammare, och näst lyckönskning till Drottningen, konsulterades och berådslogs första gången i Hennes Maj:ts närvaro om Konungens i Dannemark fordringar på de bästa amt och orter i Mecklenburg; sammaledes ock att utskrifningen skulle gå gårdetals 20 frälse och 10 krono och skatte om en knekt samt boskapsskatten af en

en hel gård krono och skatte, 2 daler godt mynt, frälse halfparten mindre.

Den 28 Mars var allt Rådet i lika måtto hos Drottningen, och gafs svar till Danmarks Resident Viben.

1643 den 12 Maj var Drottningen första gången i Rådet, i den nya Rådkammaren, och berådslog om det öfvervåld, som Konungen i Dannemark gjorde Sveriges Krona i Sundet, och hölls det före att förorsaka ett oundvikligt krig. Dock skulle Riksens Råd skrifya till Riksens Råd i Dannemark, först förmanades dem med sådant afstå; hvilket skedde tvenne gånger utan frukt. Blef både hårdt och spotskt svaradt; sökandes de att rättfärdiga deras Konungs mening och gerningar.

Den 7 Dec. 1644 öfverlefvererade Riksens Regering och Råd Fröken Christina, sal. Konung Gustaf den Stores Dotter, Regementet, sedan de i tolf år det såsom förmyndare förestått hade, på stora Rikssalen i alla Ständernas närvaro; hvilket tillgick på följande sätt. Sedan Riksdagsbeslutet och Drottningens försäkran till alla Ständer voro uppläsna, trädde de fem höga Embeten, jemte allt Riksens Råd fram rundt omkring Drottningen, görandes

kring pallen en halfmåne. RiksCanzleren förde då ordet och sade oss ifrån och Drottningen till Regementet med tjenligt tal. Deruppå svarade Drottningen sjelf, tackandes sina förmyndare, förmälades om sin ungdom, och bad dem ytterligare vilja räcka Hennes Maj:thanden, med hvad mera dertill tjenligt var, samt congratulation. Sedan vände Riksens Råd sig till alla Ständer, och RiksCanzleren förde ordet, förtäljandes i korthet om Fäderneslandets tillstånd, om administrationen och att försvara hvad som skedt vore; derjemte brukandes enskyllningar, tackandes Ständerna för deras endrägtighet, trohet och godvillighet uti hela de 12 åren, önskandes lycka.

De 5 höga Embetens stolar, som förr stodo å begge sidor strax utmed pallen, rycktes på sidan alla tillhopa, som förr var vant.

Deruppå svarade alla Ständer. Först Landtmarskalken Henrik Fleming för Ridderskapet, ErkeBiskopen för Presterskapet, Borgmästaren i Stockholm Grundel för allt Borgerskapet, och en Upplands bonde för alla Bönderna; önskandes Hennes Maj:ts lycka, tackandes Regeringen och Rådet med annat mera, som höfdes. Sist befallte Drottningen RiksCanzleren att tala, tacka Ständerna, tillsägandes Konungslig gunst och ynnest. Blef så dermed

slutadt, och ledde jag Drottningen då ut af salen, som förut in. En god del fruntimmer följde med.

Tie stycken lossades tvenne gånger från 3 Kronor, från gamla Skeppsholmen och an-norstädes kring Slottet samt alla stycken på några skepp löstes af tvenne gånger, och emellan hvar gång sköt allt Borgerskapet, som sig kring Slottet i ordning uppställt. Om aftonen hölls fyrverkeri på gamla Skeppsholmen.

Om Söndagen, som var dagen efter och den 8 December, höll Hennes Maj:t sin födelsedag, och stod tillika Gustaf Bondes bröllopp.

Den 11 December skref Hennes Maj:t under Regeringens och Riksens Råds qvittobref och alla Ridderskapets privilegier samt det Hennes Maj:t förunte Grefvarna och Friher-rarna, att deras län i contribution skulle vara frälse lika, äfvensom det Adeln fick mot ces-sionen af stora tullfriheten.

Den 12 December tracterades i Hennes Maj:t närvaro, på hvad sätt hennes Maj:t i begynnelsen skulle gripas under armarna, och blef resolveradt, att i förstone och till att af-färda Ständerna skulle allt Riksens Råd taga opp alla saker, dem afsluta och Hennes Maj:t

öfverte, för att underskrifvas. Sedan skulle en af hvart Collegio taga opp alla sollicitationer, deras mening derom uppsätta och sedan Hennes Maj:t visa.

Den 12 December underskref Hennes Maj:t qvittencet för Regeringen och Riksens Råd.

Den 13 December kom allt Riksens Råd opp i Hennes Maj:ts kammare, och tackade jag på allas deras vägnar Drottningen, att henne icke allenast behagat de 12 årens förda administration, utan ock täckts oss för infallande händelsers skull, med sitt qvittobref benåda.

Kom strax derpå Landtmarskalken med en god del af Ridderskapet utaf hvar class, bärandes cessionen af stora tullfriheten: steg Herr Johan Skytte fram, i allas namn tackandes Drottningen, som velat icke allenast Ridderskapets och Adels privilegier confirmera, utan ock föröka. Hennes Maj:t svarade mig och honom väl, särskilt och nådigt; tilljudandes yttermera sin Konungsliga ynnest och nåd.

Den 17 December underskref Hennes Maj:t det beslut, som gjordes om bröllops process, morgongåfvor och kläd-ordning; och var det det första bref, som af Hennes Maj:t underskrefs i Rådet.

1645 Nyårsdagen gjordes tacksägelse i Stora kyrkan, då Drottningen tillstädes var, att Gallas's krigsmakt, de Kejsrerlige med de Chursaxiske voro, utan något slag först i flacka fältet inneslutne och sedan alldeles förskingrade, då de hade ment att innesluta våra i det trånga Holstein och Jutland. För hvilket Gud vare tackad och ärad, som hafver gifvit tidningar om tvenne härliga victorier, en till lands och en till sjös, till begynnelse af Hennes Maj:ts regemente.

Den 23 Januari 1645, drog RiksCanzleren ifrån Stockholm till Danska tractaten.

Den 24 Januari blefvo Herr Thure Sparre och Herr Seved Båth intagne i Rådet; äfvensom Herr Fredrik Stenbock med Herr Erik Gyllenstjerna några dagar tillförene blifvit och tillika med de andra valde till Riksens Råd. Herr Fredrik gaf Hennes Maj:t första stället ibland dem, förmäländes efter han Friherre var.

Den 9 Mars skedde tacksägelse till Gud för Stiftena Bremens och Verdens inkräktande, och den lycka våra hade i Hollstein.

Den 27 Aprill skedde tacksägelse för det lyckliga slag i Böhmen vid Tabor, och den framgång, som våra haft i Östertike.

Den 13 Maj lopp vår flotta till några och

tjuge skepp ifrån Stockholm, hvilken med de Wismarska och Göteborgska göra några och femtie goda ärliga skepp, hvaribland en god del är hufvudskepp. Dess like finner man ej lätteligen. Gud gifve lycka!

Den 27 Juli afsomnade i Herran min svärmoder.

Den 13 Augusti slöts tractaten emellan Sverige och Dannemark.

Den 24 Augusti skedde tacksägelse i Stockholm. Litet tillförene lopp vår flotta ifrån Dragör och kom efter få dagars förlopp i skären.

Den 30 Augusti, blef Ständernas utskott, som berådslagit om Danska fredstractaten, hemförlofvadt.

Den 3 November drog jag ned till mitt Grefskap genom Östergötland, och den 16 kom jag till Visingsborg och fann der min hustru för mig.

Då lät jag tractera och undfå Fransyska Sändebudet Tuilleri, såsom ock några gånger tillförene, ifrån och till gränsen af mitt Grefskap, med de förnämsta af mitt folk och tvenne mina trumpetare.

Den 18 Januari 1646 var jag i min sal. Svärmoders begrafning på Torpa.

Den 23 Januari besåg jag Warbergs slott, dit jag om aftonen tillförene inkom och blef fägnad af Hauptmannen och besättningen med styckens och musköters afbrännande. Om aftonen reste jag dädan igen till Öreby och Torpa, sedan till mitt Grefskap.

I April reste jag derifrån med min kära hustru, och i sist samma månad kom jag till Stockholm.

Den 17 November klockan vid pass fyra om aftonen hände något synnerligt *). — —

1647 i Januari, Februari och Mars stod Riksdagen i Stockholm. Hennes Kongl. Maj:t gjorde sjelf propositionen. Blef beviljadt utskrifning, boskapsskatten och rågspannen, jemte andra ordningar om skogshygge, svedjefällande och skytteri.

Mot ändan af Riksdagen, på någras af Ständerna sollicitation om Hennes Kongl. Maj:ts giftermål, fordrades ett stort Utskott af alla Ständerna in i Rådskammaren. Hennes Maj:t var sjelf icke tillstädes, utan förde jag å Hennes Maj:ts vägnar ordet och gaf dem till svar, att Hennes Maj:t ville sjelf söka tid och

*) Här är en lucka af flera rader i Manuskriftet.

tillfälle, när sådant fogligen kunde ske, och i så måtto för denna tid hade ett öga på Pfalts-Grefven Hertig Carl Gustafs person. Ständerne läto sig allt behaga. Blef sedan den gången intet vidare gjordt till saken. Dagen efter skedde beslutet. Gjorde ock någre af Riksens Råd deras ed. Blef ock Religions-trätan stillad emellan Doctor Johannes, Biskopen i Strengnäs och Superintendenten i Kalmar, förorsakad af idea boni ordinis, som Biskopen inconsulte låtit utgå. Blef äfven Liber concordiae af allt Clericiet beviljad att hållas pro libro symbolico. Ärkebiskopen med några andra flera Biskopar blefvo i lika måtto valde.

Hvad handel en del af Ständerna då begynte och sedan de andra Riksdagar continuerade, vore vidlyftigt att omtala: verlden med tiden lär dömma derom. Riksens Råd hade alltid svåraste lasten. Deras meriter och dem af Sveriges lag gifna myndighet skattades föga. De ringare Ledamöter ville regera de ypprare: de hade ock sitt ryggstöd.

1648 i Januari drog jag till Visingsborg, och kom midt i Februari Gud ske lof väl opp igen.

Medan jag var borta, blef resolveradt,

att Hertig Carl Gustaf skulle resa åt Tyskland, såsom Hennes Kongl. Maj:ts General-Lieutenant, och förrän det blef samtyckt af Rådet, försäkrade Hennes Maj:t, att hon ingen annan ville taga till Gemål än honom.

Litet innan jag reste bort och före Julhelgen, talte Hennes Kongl. Maj:t först med mig derom, och några dagar derefter med mig, Fältherren och Canzleren: och voro då alle ense, att så framt Hennes Kongl. Maj:t icke tänkte taga Hertigen, så kunde man för höga och stora orsakers skull icke råda till samma utresa och sålunda på ovisshet lefverera honom en armée i händerna.

Att åter på nytt igen i den Heliga Trefaldighets namn taga GeneralGouvernementet öfver StorFörstendömet Finland, reste jag från Stockholm den 13 Juni 1648 och kom Gud ske lof väl till Åbo redd den 18 och 19 i samma månad på Åbo slott, emottagen af Landshöfdingen, Biskopen, Clericiet, Academien, Borgmästare och Råd samt fyra fanor Borgerskap, ståendes i fullt gevär vid Slottet. Gud gifve allt till lycka för Christi skull! Min k. hustru, oansedt hon svag var, följde med.

1649 i Januari och Februari reste jag kring om Finland, ifrån Åbo till Nyland, Hel-

singfors, Borgo, Viborg, Nyslott, genom Kuopio, Idensalmi socknar, så ock Kajana till Österbotten, Uleå, Gamla Carleby, Ny Carleby, Wasa, Björneborg, Raumo, Nystad och till Åbo igen; för staternas och krigsfolkets aflöning och för politiens skull att inrätta i städerna.

Den 8 December lät jag göra allmän tacksägelse å Hennes Maj:ts vägnar öfver hela Gouvernementet och i Åbo Domkyrka i synnerhet, hvilken blef väl upplagd och med Choret utvidgad, för Tyska freden. Det skedde med stor solennitet och skön musik, tam vocali quam instrumentali, hvaribland härpukor och trumpeter gingo i en härlig symphonie och concordance, med många styckens aflossande: på lika sätt som förut om morgonen skett i den Finska församlingen och sedan i Svenska. Efter förrättad tacksägelse, då tillika Hennes Maj:ts födelsedag begicks, var allt hvad som förnämt hette i staden, hos mig till gäst.

Sammaledes reste jag åter Finland igenom år 1650 i Februari och ett stycke in i Mars, då jag min k. hustru för mig fann på Jumala gård.

1650 den 14 Juni, emellan 12 och 1, afsomnade min kära, gudfruktiga och dygdiga

hustru och Grefvinna på Åbo slott. Gud fröj-
de hennes själ evinnerligen!

Den 6 Juli reste jag till Sverige med hen-
nes lekamen, som insattes på Bogesunds hus
i ett hvalf.

Vi lefde tillhopa i allsomstörsta sänja och
äкта kärlek i tjugetvå år och på det tredje.
Aflade med hvarandra två söner och tvenne
döttrar. Den förste sonen hette Abraham
Joachim och den andre Fredrik. Blevvo icke
äldre någondera än $\frac{4}{3}$ år. Voro begge födde
på Visingsborg 1634 och 1635. Den äldsta
dottern hette Elsa Beata, född på Rydboholm
1629 i öfversta tornstugan: fick till äkta Kon-
ungens broder, Hertig Adolph Johan, Pfalts-
Grefve. 1649 höll Hennes Maj:t Drottning
Christina brölloppet i Stockholm på Slotter.
De hade tillhopa en son, som icke blef fyl-
lest halft år gammal. Den andra dottern het-
te Magdalena Hedvig: blef född på Lindhol-
men i Upland 1631 och dödde på Myra i
Nerike 1634.

Dessutom förgicks (fick missfall) min hu-
stru åtskilliga gånger.

Min sal. k. hustru reste tvenne gånger med
mig till Tyskland, medan jag var i kriget der-
städes. En gång sedan, då jag kom ifrån

Frankfurt am Mayn, mötandes hvarandra i Stettin, och följdes till Preussen genom HinterPommern och Cassuben. Sedan tvenne gånger till Finland, och då åtskilliga gånger genom hela Finland, Kexholms Län och Ingermanland; följandes mig så väl vinter som sommar, stående ut både godt och ondt; förutan många andra resor. Hon var gudfruktig, mild och gïlmild: gaf gerna den fattiga; hurtig till lands och sjös, så länge helsan varade: skänkte tillika med mig till Visingsborgs Skola många vackra gods och af sina egna: gaf allestädes till kyrkorna både ett och annat: gjorde så väl inom som utom Grefskapet många menniskor godt: var handaslög: hade godt minne: aldrig fåfång när hon var vid helsan: tålig under sjukdom och kors, eljest lustig och gerna ute i marken: hennes umgänge var med de gudfruktiga och enfaldiga: älskade inga kosteliga kläder, ej heller prakt, hatade högfärd och kräslighet. Hennes död beklagades så väl i Finland, Uder hon mycken hyllest hade, som allestädes. Betjeningen sörjde henne mycket.

Om Kröningen och Riksdagen.

Hennes Maj:t Drottningens kröning stod i October 1650, med största solennitet, prydning och bekostning, som någonsin ske kunde. Hertigen declarerades för Arf-Förste. Många trodde hans giftermål med Drottningen. Ständerne, en part illvillige, menar jag, hade sitt förra väsende, talte om godsens restitution, fägnade förtjenta män illa, som af dem och hela fäderneslandet mycket godt förtjent. De som förde hem fred och seger, illfägnades vid en sådan låt. Riksens Råd måtte mycket patientera, och likväl af kärlek till fäderneslandet med högsta flit vände allt till det bästa. Orimlige protestationer conciperades, dem de illvilligaste skrefvo under: de ligga fullt behållna ännu. Gud tillräkne dem icke, att fäderneslandet genom en parts otacksamhet måste lida. Redligt folks böner hos Gud kunna mycket gälla.

Litet förrän krönings-processen angick, blef Arf-Försten Hertig Carl Gustaf inkallad i Hennes Maj:t Drottningens mak, och försäkrade Riksens Råd på alla de donationer, som de bekommit, eller framdeles bekomma af Hennes Maj:t; emedan en part af de förvirrade Ständer sådant väsen hade.

Strax derefter i November 1650 afsom-

nåde min sal. k. fru moder. Som hon väl och med stort beröm hos alla människor lefvat hade; alltså tog Gud henne till sig i den eviga fröjden.

I December reste jag ned till Visingsborg, och lät der den 12 Januari 1651 begrafva min sal. k. hustru.

Den 22 drog jag till Etack och sedan åt Gulspång, genom Bergslagen åt nya Kopparberget; derifrån åt gamla Falun, genom Ljusås, Rättvik och Ored i Dalarna till Mora Långeskoga och hela Norrland igenom till Torneå; sedan till Uleå och Gamla Carleby; der jag hade att uträtta med städerna i Österbotten, tillbaka till Kajana; så till Kuopio och Idensalmi åt Brahelinna, St. Michels socken till Helsingfors, genom Nyland till Åbo, dit jag ankom den 14 April.

Efter förrättande af hvad nödigt var, så i städerna som på landet, och med mönstringen, reste jag den 10 September ifrån Bogesund, Gud vare lof och tack, med behållen resa; den 13 ejusdem och till Stockholm den 21, då ett utskott af de förnämsta Ständer var tillhopa. Hennes Kongl. Maj:t talte enskilt med Rådet om en resignation, hvilket hela Rådet så skrifteligen som muntligen ogillade. Eljest blef intet synnerligt förrättadt.

Midt i December förehades saken med de begge Messenierna, fader och son.

1652 den 4 Januari hölls min sal. k. fru moders begrafning på Rydboholm; och var Hennes Kongl. Maj:t Drottningen, med många andra förnämna personer der tillstädes.

Den 12 Januari reste jag ned till mitt Grefskap åt Tiveden genom Vesterås och Örebro. Den 11 Februari reste jag åter dädan igen.

I September och October hölls Riksdag i Stockholm, hvarest beviljades 3 års utskrifning samt 4 daler godt mynt på 2:ne års tid af hvart helt hemman, att erläggas till Kronan, samt några andra ärenden förrättades. Togs ock ett utskott af de förnämsta Ständer. Dem blef af Hennes Kongl. Maj:t sjelf proponeradt om de Danska: huru obetänkligen de gjort, att de sig så partiskt med Staterna ställt och fiendtligt handlat emot de Engelska, i det de tjuge Engelska köpmansskepp, hvilka för Hollandarna gäfvo sig i de Danskas beskydd, icke allenast af dem arresterades, utan ock när de Engelska kommo i Sundet med en anseelig örlogsflotta, att bemälte skepp convojera till England, ville de dem icke släppa, och det som än värre var, lät skeppen förskingras

och föryttra varorna. Utaf hvilken fiendskap Sveriges Krona kunde ock a consequenti hafva största fara; derföre ock Ständernas utskott öfvergaf Hennes Kongl. Maj:t och Rikens Råd i våld denna fara att förebygga, antingen med krig på Dannemark, till dess säkerhet att inkräkta några orter, som importerligast voro, hvilka icke råka skulle i andras händer, efter de Danske för svage voro emot de Engelska, eller ock conjungera sig med de Danska under ett visst ansenligt hypothek att dämpa deras fiende, eller honom hans progress att förhindra; om hvilken sak ofta blef i Rådet discureradt, men för åtskilliga orsakers skull kom det icke till slut. Emedertid förändrade sig mycket tillståndet på alla orter, så väl 1652 som 1653. Då Polske ViceCanzleren kom hit in, så ock RiksHofmästaren i Dannemark Ulfeldt, begge af deras egna Konungar, utan eller af eget vållande disgusterade, sökte hvardera för sitt intresse vindictam och plägade sådana råd, som dem tjente till deras privata fördel, hvarutinnan de intet försummade. Hennes Kongl. Maj:t lät en gång i hela Rådet RiksHofmästaren hafva fram sina rationes pro bello Danico, till hvilka Hennes Maj:t bød mig svara & tam pro quam contra discurerera. Voro stora förslag och hopp

af

af honom med facilitate rei, hvilka man lät å sin ort, hvad sig göra lät eller ej.

Den Spanske utskickade Pimentelli var i stor gunst: till Hennes Maj:ts bästa och Kro- nans nytta, derom tänkes olika. Han sökte alltjemt att draga all affection till huset Öster- rike, contesterade mycket deras affection till oss och mutuuum interesse. Hvad han rådde gick ensides.

Litet för Jul kom RiksSkattmästaren Gref- ve Magnus (de la Gardie) i största ogunst hos Hennes Maj:t Drottningen. Genom Schlippen- bach brast det ut.

Alltjemt gick Hennes Maj:t om med de tankar att resignera. Hvilkas råd Hennes Maj:t plägade så i detta som mycket annat, dö- me Gud.

Jag kom litet för Jul till Visingsborg och var der öfver helgen.

I December 1653 anklagades Herr Bengt Skytte å Hennes Maj:ts vägnar af Revisions- Secreteraren Johannes Olai Dalakarl Stjern- höök, ob commissum vel quasi commissum crimen læsæ Majestatis, förorsakadt af Messe- nii tal, när han året tillföre kom i olämpa, till en stor del förorsakadt af hans ovänner.

Han, Herr Bengt, aflade det redeliga: blef alltså af mig, några deputerade af Riksens Råd och andra utkorade commissarier samt hela Hof-Rätten fri erkänd. Några sökte väl både då och sedan att gifva HofRätten en stor anstöt; men Gud höll rättvisan vid makt och detta Collegium vid sitt rätta tillstånd oförkränkt, när de andra Collegia voro till en god del förfallne.

1653 sist i Juli stod mitt andra bröllop på Bogesund: hölls slätt och rätt *).

1654 sist i Januari reste jag ifrån mitt Grefskap öfver Tiveden och kom till Upsala den 14 Februari emot aftonen. Då mötte jag Hennes Kongl. Maj:t strax utanför staden. Hennes Maj:t åkte i en vagn och spatserade med den Spanske Residenten Pimentelli, med Montecuculi, en Kejserslig hög Officer, som hitkom att bese Hofvet, med RiksHofmästaren i Dannemark och flera andra, som suto med i vagnen hos Hennes Maj:t. Vid det vi möttes, steg jag strax utur slädan, och Hennes Maj:t räckte mig handen, sägandes sig vara mycket glad öfver min ankomst, hafva mig länge väntat och ställde sig mycket nådigt.

*) RiksDrotset äktade då RiksRådet och Fältmarskalcken Lennart Torstenssons enka, Beata De la Gardie, dotter af RiksRådet Friherre Johan Pontusson De la Gardie.

Samma dag på vägen mötte mig Hennes
 Maj:ts Secreterare Wijnbladh, refererandes mig,
 huru Hennes Maj:t några få dagar tillförene
 hade samtliga Riksens Råd proponerat om sin
 resignation, med fullt allvar och utan att låta
 afråda sig ifrån sitt propositio, det jag med
 mera omständigheter förnam strax jag kom i
 staden Upsala, och att Riksens Råd, som
 närvarande voro, både munteligen så ock med
 en behörig skrift fattad af RiksCanzleren, (på
 lika sätt som 2 år tillförene tvenne blefvo
 Hennes Maj:t, den första af RiksCanzleren,
 den andra af mig, efter jag vid den första ic-
 ke var tillstädes, i hela Rådets närvaro öfver-
 lefvererade), ödmjukligen begärt, att Hennes
 Maj:t ville afstå med sådana tankar. Detta allt
 oansedt blef Hennes Maj:t denna gång obe-
 veklig i sitt sinne; och till öfverflöd dagen
 och morgonen efter min ankomst och för min
 skull, när klockan var 8 den 15 Februari,
 stämde Hennes Maj:t mig och hela Rådet opp
 igen på Slottet, proponerandes och upprepan-
 des allt det förriga, sägandes åt oss alla, att
 hon ville afdanka ifrån Regementet; hon be-
 gärte icke vårt råd, utan toge sitt eget, vil-
 jandes oss det allenast kungöra. Rätta orsa-
 ken till detta sade Hennes Maj:t skulle med
 tiden blifva uppenbar nog; men Gud vet rät-
 ta grunden dertill. När nu ingen af Rådet

svarade, förmenandes sig nog deremot förut hafva fåfängt arbetat, steg jag opp; hållandes Hennes Maj:t oppositum med allvar och på bästa sätt jag kunde, sägandes, att hon stridde emot Gud, sin ed och naturen, mot sitt Majestät och folksens rätt, och den som rådt Hennes Maj:t dertill, han gjorde som en skälm och icke som en ärlig man. Hennes Maj:t svarade, att det vore mycket sagdt, det torde vara mången förnäm nog, (nämmandes en och annan, hvilka jag förtiger) som torde icke allenast strax säga ja till hennes resignation, utan ock understödja den. Jag sade mig en gång derom dömt hafva; hvilken det gjorde han toge det åt sig; jag hade goda skäl och fog till sådana ord. Då teg Hennes Maj:t och lät så blifva, sägandes det stod henne allena till och icke oss; hvarpå jag svarade henne: det går oss och Riket an och icke Hennes Maj:t allena; Hennes Maj:t vore dertill född af en sådan Fader och Förtäder, som annat af oss hade förtjent, än så i obilliga saker att assistera Hennes Maj:t: Hennes Maj:t var utkårad, hyllad till regementet och på så många Riksdagar confirmerad: Hennes Maj:t hade lofvat vid sin kröning på knä inför Gud och folket att regera oss efter lag och icke afsänka: vi hade i 12 år regementet fört i Hennes Maj:ts omyndiga år å Hennes Maj:ts vägnar:

vi hade annat förtjent än blifva sålunda af Hennes Maj:t förlättna, och med våra sedermera trogna och flitiga tjenster så gått Hennes Maj:t tillhanda i sitt varande regemente, med alla trogna Svea Rikes inbyggare, att Hennes Maj:t icke hade orsak att beklaga sig och derföre trängta ifrån oss: dessutom vore emellan qvinna och man ett oupplösligt band utan lagliga skäl, mycket mera då emellan Konung och Riket. Hennes Maj:t svarade väl å sistone, förebärandes, om vi viste hennes skäl, dem hon alldeles förteg, skulle vi icke tycka det vara så underligt: sade, att hon vore en kvinnas person, och kunde intet krig föra som Riket åkomma kunde. Jag sade: i Hennes Maj:ts tid voro krig nog förda, att verlden viste deraf säga, och med de lyckligaste successer af Gud, som vi kunde önska, och tillade, att jag ännu höll det för ingen redlig man, som Hennes Maj:ts proposition bejakade. Hennes Maj:t sade, att hon hoppades se min hand derinunder. Jag svarade: det sker aldrig förr än Hennes Maj:t mig och alla andra Svenskar förlåter först, sedan kan jag intet ändra; hvilket ock så skedde.

När nu sådana ord å begge sidor voro fallne och jag hade arbetat helt låfångt, sade Hennes Maj:t: det hjälper icke, jag har så

beslutit, och ingen är som mig derifrån hålla skall. Då sköt jag saken till Gud med hela Rådet och till Riksens Ständer.

När RiksCanzleren såg och förnam, att Hennes Maj:t så öfvermåttan insisterade i sin intention, och sakerne för Rikets välfärds skull icke kunde lida, att så spelades, sade han, skulle det då ändtligen vara, att Hennes Maj:t ville afdanka, så ju förr ju hellre, hvilket Hennes Maj:t applauserade. Blef så Riksdagen beramad till den 1 Maj. Emedlertid gingo många bud emellan Hertigen och Drottningen, och kom Hertigen först till Bråborg ifrån Öland, så till Gripsholm, ändtligen till mötes med Drottningen i Vesterås, der Hennes Maj:t gjorde aftal om allt med Hertigen. Herr Herman Fleming, Lorens von der Linde och mest Schlippenbach blefvo af Hennes Maj:t brukade och sändes emellan henne och Rådet, men inga andra hvarken utom eller inom Rådet. Blef så då och då taldt i Rådet och föreslaget af Hennes Maj:t sjelf om dess sustentement och underhåll. Hennes Kongl. Maj:t såsom ock Hans Maj:t blefvo af hela Rådet anmodade och lofvade att före afdankningen vilja sätta hela Rikets regering uti ett godt lag och säkert väsen, så att Konungen, som blifva skulle, viste något tydligare sin rätt och sina

skrankor, Riksens Råd sitt embete och sin myndighet, Ständerne sina skyldigheter och sin rättmätiga frihet, att alla saker icke pronutu, utan efter lag och skäl föras skulle, det både jag och RiksCanzleren med tvenne andra, jemte Hennes Maj:t påarbeta skulle. Kom likvist allt till ingen effect, utan hastades öfvermåttan med Konunga-bytet. Hennes Maj:t dankade både Officianterna i Hofvet, Fruntimret och gemena folket mestadels af, flyttade utur sina Kongl. mak och i andra på Upsala Slott. Hertigen skrefs då till af Hennes Maj:t att den och den dagen komma in i staden. Alltså inhämtade Drottningen sjelf Hertigen, sittandes till häst med hela Rådet och samtliga Ständerna, alla till häst (menar Ridderskapet). Några Compagnier till häst och fot voro med den 16 Maj, som var tredjedag Pingst; strax derefter skedde propositionen på stora Salen af Hennes Maj:t sjelf till Ständerna om resignationen. Ständerne togo detta ärende på några dagar i betänkande; hvarefter de svarade och bådo Hennes Maj:t än framhärda med Regementsbördan. Hennes Maj:t stod vid sin mening. Ändtligen, efter det intet annat kunde blifva, bejakade Ständerne Hennes Maj:ts uppsåt, och ville erkänna Hertigen, som var tillförene förklarad till Arlfförste, för deras Konung. Medan detta på-

stod, blef rådslaget om Hennes Maj:ts underhåll. Hennes Maj:t begärde Pommern med Poel och Neukloster, Öland, Göttnland, Ösel och Norrköpings stad, med vissa och ovissa räntor. Riksens Råd unnade Hennes Maj:t gerna allt hvad Riket kunde tåla och görligt vore, difficulterandes likväl angående Pommern, Ösel och hvad i andras händer vore och förtjente män genom Hennes Maj:ts egen donation innehade. Hennes Maj:t insisterade; dock lät hon en gång genom min och några andras flit råda sig med andras gods att afstå, hvilka hon dem sjelf gifvit hade. Men arga menniskor, dem efterverlden med deras tillbörliga färger teckna lär, intalte Hennes Maj:t att stå vid det förra, Hennes Maj:t, det Gud bättre, till stort estertal, som af naturen både dygdig och af hjertat god var. Huru jag gjorde min flit att beveka Hennes Maj:t till förnuftigare och bättre tankar, det vet den gode Guden; men vrånga menniskor fingo rådrum. Det var ondt att tala; ty (ehuru ärlige män det icke skötte) det sades på ort och ställe strax igen.

När Riksens Råd dröjde med sin resolution, och ärnade göra Hennes Maj:t ett ärligt utslag till hennes underhåll, (Detta blef af oss om aftonen slutadt: Riddar Röd (skrym-

tare) var strax tillstädes, vrängde och bar saken strax annorlunda före); kom Hennes Maj:t bittida om morgönen den 24 Maj med några få till Rådet, som var församladt i RiksCanzlerens hus, med ifrigt mod, emedan Hennes Maj:t om oss intet var väl inbilladt, hafvande förslaget på ett papper om godsens i Pommern samt Ösels, Poels och Neu-klosters i Mecklenburg igenkallelse. Rådet anmodades pro imperio att skrifva under. Perplexitet och tysthet varade länge. Sedan som jag såg ingen svarade och i synnerhet af dem som saken directe angick, förhöll jag Hennes Maj:t med största ödmjukhet så ock allvar, hvad obillighet det vore, och huru stort förtal Hennes Maj:t skulle iråka så hos en som annan nation, hvad consequentiæ det skulle gifva, att Kongliga hand och insegel bryta, och dertill med sjelf sitt eget, att taga ifrån så många förtjenta män det de hade med deras svett och blod så dyrt förvärfvat: att Hennes Maj:t väl kunde få annat så godt till underhåll och hade icke behof att gripa till sådana extremiteter. Jag påminte ock Hennes Maj:t, mot huru många hon hade alltid väl gjort, och nu till ett valete slog omkull med venstra handen hvad hon hade upprättat med den högra. Det vankades många ord, som för vidlyftigt vore att ihågkomma. Jag sade:

Hennes Maj:t nyttjade sådana människors råd, som illvillige och violente voro och buro ett sken till trohet framför alla andra: jag bød trots, att vi andre voro Hennes Maj:t och Riket likså trogne och mycket mera både med kärlek och affection tillbundne. Det frågades mig till af en, som stod alltid med ett långt scriptum hos Hennes Maj:t och inbläste hvad han förmådde (var en af Rådet N. H. F.) hvem menar Eders Excellence, så säg det ut. Jag svarade: Gud gifve jag viste, så skulle jag vid min ära säga honom det midt i ögonen. Då tegs, och vid Hennes Maj:t ännu höll hårdt an att af mig och de andra skulle underskrifvas, sade jag och bad Hennes Maj:t vilja hafva mig och andra förskonade, vi kunde det icke göra: det stode på detta sätt att underskrifva en sådan sedel och chartek hvarken Hennes Maj:t eller oss väl an: blef det af Rådet och Ständerna consenterad, då borde det ställas i Canzliet af dem som vederborde: på sådant sätt ville jag underskrifva och mente de andre skulle det ock göra. De som lefde, myndige varandes, och saken angick, mumlade sakta för sig, men gjorde intet reelt åt: kommo ock somlige fram, menandes få njuta annat till godo, sade sig vilja afstå, om de kunde få någon vedergällning. Tiden visar det ut. Ändtlig

kom detta ärende till Ständerna; en part af förra låten, quidam non cognita rei veritate, korteligen alla, för att undfly många andra olägenheter, bejakade. Gud gifve både Hennes Maj:t och fäderneslandet till fromma, att Gud icke ville hämnas det å förtjenta män skedt är. Hennes Maj:t var nådig, gifmild och god: det var visst, att Hennes Maj:ts liberalitet af en hop obetänkta och oförtjenta blef mycket missbrukad; men man hade dock på annat sätt skolat gripa saken an; hic apud multos et dico perversos, committendum Deo, nullus respectus meritorum nec personarum nec avitæ virtutis habitus est. De förra låten ställde de in, emedan icke tid nog var dem att drifva. När nu underskrifningen af Rådet och Ständerna ske skulle, ville de alla hafva det in som vanligt var, att det neml. icke skulle lända hvarken dem eller posteriteten till exempel. Mången befarade, att de orden skulle förarga Hennes Maj:t: de ädlaste och förnämste sade vara caussa sine qua non, kunde på sidstone icke förlikas. Då jag mig tillböd att gå i det ärendet opp till Hennes Maj:t. Det alla tyckte väl vara och bådo mig det göra. En part mente jag skulle få ondt emot. Då steg jag opp på slottet och tog Fältmarskalken Wrangel med mig, hvilken dertill villig var; gingo strax in till Hennes Maj:t

Drottningen, hvilken, när onda människor icke voro i vägen, af naturen mild var, fagnade och hörde oss mycket nådigt, satte sjelf opp med sin egen hand bättre ordform än vi begärade. Vi voro mycket välkomne med samma i Rådet igen. Derpå skrefs hela Hennes Maj:ts affärdning inunder utaf Rådet och alla Ständerna; Arf-Försten och Successoren Hertigen skref ett särskilt instrument under. Sedan lagades dagligen till Konungens kröning, och Hennes Maj:ts resa. Konungen gjorde till vårt nöje Ständerna försäkring, ställandes sig nådigt och gunstigt i alla måtto, och när jag med ett Utskott af Ständerna presenterade honom försäkringen att underskrifva, hvilket ock skedde, svarade mäktigt höfligt och väl. När jag före kröningen blef hos Konungen till måltids, lät han icke gifva sig vatten, satte sig ock rätt vid bordsändan.

Drottningens renunciation skedde om morgonen den 6 Juni. Det var en medömklig act. Drottningen gick ur sitt mak, hafvandes kronan på hufvudet, äplet och spiran i handen, iklädd kröningskjorteln, och eljest i en vit atlask-kjortel, och begynte orationen. Hvarpå Herr Schering Rosenhane svarade med en vackert fattad oration, till den acten tjenlig. Sedan deponerade Hennes Maj:t den ena

regalien efter den andra, steg ned af thronen, tilltalte Arf-Försten, som till Konung strax krönas skulle, recommenderandes honom fäderneslandets välfärd, med godt gifvet beröm för hvart stånd, Riksens Råd och i synnerhet för dem, som förmyndare hade varit, med de härligaste och bevekligaste förmaningar, så ock lärdomar, som någonsin ske kunde. Hennes Maj:t stod och talte så vackert och fritt, stundom satt gråten något i halsen: Hennes Maj:t bevekta mången ärlig man och qvinna, ty allt fruntimret var ock tillstädes, till tårar och beklagade, att hon både sin ätt och regementet slöt, förrän Gud gjorde det: stod så skön som en engel. Derpå svarade Konungen ap-
 posite och vackert. Hennes Maj:t ville strax hafva Konungen på thronen, men han ville icke. Dermed gick utaf salen. Hennes Maj:t ville följa Konungen i sitt mak, men Konungen förvägrade det, följandes Hennes Maj:t. Först om morgonen bittida, kallade Hennes Maj:t Riksens Råd i Rådkammaren, tagandes sitt afsked af dem med vackra ord; sedan åter Rådet af Hennes Maj:t. Strax efter af-dankningen, kallade Hennes Maj:t Riksens Råd Excellencer och de fem höga Embeten hvar i synnerhet Excellence.

Strax klockan 2 eftermiddagen kröntes Konungen med vanlig process. Konungen

red i kyrkan samt alla af Riksens Råd. Derpå hölls måltid på sätt och vis som förr. Innet fruntimmer var på salen.

Andra dagen som var den 7 Juni svuro Ständerna på Slottsborggården, och togs län af alla Grefvar och Friherrar. Det disputerades mycket mot somliga nygjorda Grefvar, som tycktes sådant icke förtjent hafva. Hennes Maj:t Drottningen stod i fönstret begge dagarna och såg på processen. Om aftonen tracterade Konungen Drottningen: satt ingen till bords mera än Drottningen och Konungen. Borden stodo tvert före uti Hennes Maj:ts förmak. Hennes Maj:t satt allena under himmeln, Konungen gent emot. Konungen sjelf tog och ville hålla handklädet, det han ock gjorde, när Hennes Maj:t tvättade sig. Strax efter måltiden vid pass 10 eller 11 om aftonen samma dag den 7 Juni gick Hennes Maj:ts resa an, vid ett regnväder, som då begyntes. Jag stod hos Hennes Maj:t hela måltiden igenom och talte hon mest med mig. Salen var full med förnämt folk. RiksAmmiralens son stod för bord. Ibland allt annat såde Hennes Maj:t: det är bättre att hafva folk af condition hos sig, (mente många Grefvar, Friherrar och hög Adel) än vara kringhvärfd med en hop slätt folk. Jag svarade: det är visst och klart, och

har en stor hop mycken orsak att tacka Hennes Maj:t för den höghet och myckna goda Hennes Maj:t har satt dem uti: vore ock ockäligt, att de icke skulle vara tacksamma: tillfället förtoges nu dem och mången ärlig man att finna, efter deras skyldighet och naturen att tjena Hennes Maj:t. Drottningen upptog allt lustigt och fritt, och var sjelf vid sitt vanliga och lustiga humeur.

Resan, som omförmäldt är, gick således fort. Hennes Maj:t satt till häst, äfvensom Konungen och somlige af Riksens Råd: de gamle och sjuke foro i vagnar. Ordningen af uttåget kunde icke gå så ordentligt, emedan det var mörkt och tjockt regnväder; och förändrades då den stora och svåra hettan, som en långan tid varat, i köld och våtaktigt väder. Processen gick ut igenom den porten åt rännarebanan, och så kring om staden på venstra handen och in genom staden så på nytt genom slottet, (som det ena var underligt, jag menar afdankningen; alltså föll det ena underliga efter det andra) och så till Flötsund. Ridderskapet följde alla med till häst. Uppländska regementet till fot samt regementet till häst stodo i parade. Strax vid färjestaden stego Drottningen och Konungen med alla andra af deras hästar, samt de andre och allt

fruntimret utur deras vagnar. Då gjordes en stor ring om Hennes Maj:t, hvilken tog afsked först af Konungen, sedan af Rådet, af Ridderskapet och de betjente, så mycket Hennes Maj:t hann att gifva handen, sist af fruntimret, af hvilka Hennes Maj:t samtog och kyste dem, hon bäst känt hade. Detta, som allt det förriga, gick icke af utan stor commotion, och brusto många tårar ut: gråten satt och Hennes Maj:t i halsen; det syntes allt som tragœdia. Derpå gafs salva så väl utur många stycken, som der när voro satte, som ock af pistoler och musköter. Detta var nu så skedt, quo instinctu, cujus consilio, quam ob causam, quomodo succedat, Deus novit & judicet.

Hennes Maj:ts resa gick först at Stockholm, der Hennes Maj:t töfvade i några dagar, och emedlertid reste ut och spatserade samt besåg några af de bästa hus. Sedan skildes Hennes Maj:t dädan med mångas suckande och äfven förundran. Resan var beställd till Öland, dit Fältmarskalken Wrangel lopp med några väl utrustade skepp, på hvilka Hennes Maj:t skulle, som föregafs, segla till Pomern, och så fort till Spaa, att bruka vattnet derstädes; men oförseendes togs resan åt Halmstad,

stad, Öresund, genom Dannemark åt Hamburg. När Hennes Maj:t kom till Dannemark, klädde hon sig i manfolks kläder: är nu i Brabant.

Litet före afdankningen skref Hennes Maj:t Portugisiska Residenten till, att hon icke erkände hans Konung mer än för Hertig af Braganza. Och då invecklades tillika vi i den Bremiska ohandeln (*Hispania practica*).

Konungen reste till Stockholm till Hennes Maj:t, dagen efter Hennes Maj:ts afresa. Kom strax tillbaka, och derefter slöts Riksdagen.

Ridderskapets privilegier kunde då strax för hastighetens skull, icke speciatim confirmeras. De ringare Stånden hade många vanliga besvär emot Adeln och helst om godsens restitution; dock gingo de den gången make-ligt dermed om, emedan då icke tid var. Dermed blef ändskap på denna svåra och sine exemplo Riksdag. Och var högeligen att tacka Gud, att allt mestadels så väl aflopp, emot det anseende verlden på en sådan sak hade, emot våra fienders och illvilligas mening; ty det förmentes visst, att vi skulle hafva råkat hvarandra i håret. Också var att förundra,

att allt med en sådan hast afgick. Det var Guds allvisa råd och kärlek till sitt folk och församling; ty allt var händt förrän några arga consilier kunde få sina rum och snart sagdt innan vissheten af sakerna var kunnig.

Konungen drog till Stockholm, och en stor del af Rikens Råd med de andra Ständerna reste hem. Jag reste ock dit: var hela detta året, som ock de förra två åren ofta belastad med skälfran och den sällsamma qvartana, som allmänt gick i svang. Dock låg jag sällan till sängs: Gud vare tack och lof, som mig bättrade och upprätthöll.

Strax gjordes præparatoria till bröllopp för Konungen; och samma höst hölls brölloppet lyckligt i Stockholm.

Ansenliga Troppar af folk sändes till Bremen med Grefve Gustaf Otto Stenbock. Man kom strax till rätta med de Bremare. Herr Schering Rosenhane var Commissarius och slöt tractaten med dem.

RiksSkattmästaren Grefve Magnus, som var i stor ogunst hos Drottning Christina, kom, efter Konungens bref, till Stockholm med sin gemål, Konungens syster. Hon kom med båt af Mälaren. Konungens vagn med några af Adeln, förde henne i Grefvens hus,

der Konungen henne strax derefter besökte en gång eller två.

Jag med några af Rådet voro efter Konungens muntliga begäran i Räkninge-Kammaren och sågo öfver staten och Riksens medel hvilka, efter anordningarna och många stora utgifter, temmeligen slätt befunnos. Allt sade vi måste botas med sparsam hand, negotiation af bättre medel och förnuftig administration. *Sera in fundo parsimonia, tamen non desperandum: Deus providebit.*

Notificationen till alla Potentater om Konungens regemente skickades allestädes. Schlippenbach, om hvilken förut förmäldt är, sändes till alla Tyska Förstar.

Om Ryssens stora infall i Polen och progresser, blef dagligen kunnigt. Konungen sände en Assessor, benämnd Ödela, ur HofRätten till Ryssen. Ryssen difficulterade något i anseende till brefvet, att insläppa honom i landet, emedan den stora nyupptagna titeln deri icke gafs, efter hvilken han vill kallas en Herre öfver alla de land, som hans förfäder innehaft. Kunde så Ryssen på det sättet hafva alla de præentioner på oss, som på Polacken. Emedlertid konsulterades i Rådet, efter Konungens befallning, i hans frånvaro,

hvad oss stod till att göra, vid en sådan conjunctur af sakerna. En del rådde till att sitta stilla och hålla oss i beredskap emot den som oss något ville röra: en part, att dämpa Rysen, innan han växte för stor: en part, att nu var tid att bringa Polacken till vårt nöje och att gifva oss ett solidum pro hypotheca de securitate nostra: mea consilia sincera et ex animo, aptata ad exemplum majorum nostrorum et Gustavi Magni, secundum hortata illius et unde bene valuimus, Deo semper assistente in legitima causa, et securitatis gratia, Regi non displicuere. Till den ändan och för flera Riksens orsaker skull, blef Riksdagen för 1655 beramad till den 26 Februari; hvar till Gud gifve sin milda nåd och sin ymniga välsignelse till allt godt förrättande.

Föregående femte dag Jul reste jag från Ulfunda till mitt Grefskap: kom den 3 Januari till Ettack, och den 5 Gud vare lof till Visingsborg.

Emedlertid reste Konungen ifrån Stockholm. När han kom till Skenäs, blef Hans Maj:t mycket opasslig några dagar. Dädan reste han till Vadstena, dit jag sände Johan Gustafsson Örnvinge med bref och bød Hans Maj:t till Visingsborg. Hans Maj:t kom så till mig den 4 Februari 1655 och blef qvar nat-

ten öfver. Dagen derpå, efter predikningen och middagsmåltiden reste Hans Maj:t öfver isen till Grenna åt Jönköping. Hans Maj:t lät sig allt väl behaga, och var begge måltiderna rätt lustig. Svenska lösen sköts af tie kanoner hvar gång skålar druckos. Jag sjelf var sjuk och låg till sängs. I Hans Maj:ts följe var Fransyske Legaten d'Avaucour, RiksSkattmästaren Grefve Magnus de la Gardie, General-Fältmarskalken Wrangel, Riks-Tygmästaren Wittenberg, Riks-Jägmästaren Grefve Gabriel Oxenstjerna, Hr Åke Hansson Ulfsparre, Riks-Stallmästaren G. Douglas, en Fransysk Marquis, GeneralMajor Würtz samt några andra flera. Vid Hans Maj:ts ankomst och bortresa lossades alla stycken. På vallen stodo mina trumpetare och pukslagare: skolan discanterade på förborgen. När måltiden stod, blåste mina trumpetare till bords och mina musikanter spelade. Jag förärade Konungen en vacer häst, som jag fått af Grefven af Oldenburg.

Den 5 Februari derefter voro hos mig Hertigens af Braunschwig Gesandter och Grefvens af Oldenburg utskickade.

6000100654

Göteborgs universitetsbibliotek

